

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ile

BATI

DOĞU

arasında

FARK VAR

DOĞU İLE BATI ARASINDA FARK VAR

DOĞU İLE BATI ARASINDA FARK VAR

Hazırlayan:
Özlem Horuztepe

Katkıda bulunanlar:
Murat Sağlam - Tahir Malkoç

Maya Kitap: 9, Derleme 2
1. Baskı, İstanbul Mart 2010

Doğu ile Batı Arasında Fark Var
Tüm yayın hakları Maya Kitap'a aittir.
ISBN: 978-605-5675-09-7

Yayın Yönetmeni: Tahir Malkoç
Hazırlayan: Özlem Horuztepe
Editör: Murat Sağlam
Kapak: Arzu Malkoç
Sayfa Tasarımı: Vedat Ateş

Maya Kitap
Merkez Mah. Kocamansur Sok. No: 6/4
34381 Şişli / İstanbul
Tel: 0212 296 97 12
e-mail: info@mayayayinlari.com
www.mayayayinlari.com

Sertifika: 14079

Matbaa: İdil Matbaacılık
Tel: 0212 482 36 01

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	7
KAVRAM OLARAK DOĞULU VE BATILI	9
KLIŞELER: DOĞULU VE BATILI KİM?	11
GÜNDELİK HAYATTA DOĞU-BATI	17
Ferdî Yaşam	18
Hava-Ruh Durumu İlişkisi	22
Hissi İfade	23
Kendini İfade Etme	25
İlişkiler	27
Liderin Konumu	30
Partilerde	32
Pazar Günleri	34
Problemle Karşılaşma	35
Sıra Beklerken	37
Turistik Geziler	39
Yeme Trendleri	40
Zaman Anlayışı	44
Zamanda Seyahat	47
Çocuğu Sahiplenme	49
Üç Öğün Yemek	50
Yaşlı İnsan	51
Restorandaki Konuşmalar	52
Karın Ağrısı	53
Yeni Şeylere Karşı Tepki	54
Duş Zamanı	55
Kişinin Kendine Bakışı	56

ADEM VE HAVVA NERELİ?	58
HİLALİN BOMBESİ, HAÇIN KÖŞESİ	60
REKABET Mİ, İŞBİRLİĞİ Mİ?	61
AŞK, KADIN, GİZEM	64
EVLİLİK, AİLE	69
BATILI ERKE İLE DOĞULU ERKEK ARASINDAKİ KOMİK FARKLAR	72
HAREM	74
BİNBİR GECE MASALLARI: Doğu ve Kıskaçlığın Kökeni	75
TEMİZLİK-HAMAM KÜLTÜRÜ	78
DOĞU VE BATI AİLE SÖZLÜĞÜ	80
DOĞU VE BATI ARASINDAKİ TEMEL FARKLAR	83
Mekan	84
Zaman	87
Hareket	88
Hayat Tavrı	90
Doğa Anlayışı	94
Ötekiyle İlişki	97
BATI'DA HATIRLANMASI TAVSİYEL EDİLEN BASİT KURALLAR	99
DOĞU VE BATI FELSEFELERİ ARASINDAKİ TEMEL FARKLAR	102
Sanattaki Farklılıklar	107
Hikaye ve Fıkralardaki Farklılıklar	111
Hangisi Daha İyi?	115
Doğulu Bütüne, Batılı Detaya Bakar	117
TABLO: Doğu ile Batı Arasında Yaşama Bakış Farklılığı	121

Giriş

Artık Doğulu ve Batılı eskisinden daha sık karşılaşıyorlar. Dolayısıyla birbirlerini anlama konusunda daha sık zorluk yaşıyorlar ve çoğu zaman çatışmanın kökenini kültürel farklardan kaynaklandığını göremiyor, onu kişisel bir çatışma zannediyorlar. Biz bu çatışmayı yalnızca Batı'yla karşılaşmamızda değil, her gün içimizde yaşıyoruz; ne de olsa kendimizi seksen yıldır Batılılaşmaya çalışan Doğulular olarak görüyoruz. Ve belki son zamanlarda ufak ufak Doğululuğu bir erdem olarak görmeye başladık; sonu nereye varır kim bilir?

Elbette “Doğulu” ve “Batılı” kavramları göreceli kavramlardır. Her yerin bir batısı, bir de doğusu olduğu gibi Batı olmasa Doğu olmayacak, Doğu olmasa Batı. “Asya’dan bir kısırak başı gibi Avrupa’ya uzanan” biz Türkler bir elimizde Doğu, bir elimizde Batı, bir Batılı gibi faydalı, bir Doğulu gibi insafli bir karara varabiliriz.

Bu kitapta bir Batılı gibi araştırdık, soruşturduk, analiz ettik; bir Doğulu gibi, eğlendik, eğlendirdik, senteze vardık. Bilgilenelim, çözelim dedik ama kara kara da düşünmeye hiç niyetimiz yok. Karadeniz’de gemilerimiz batmadı ya! Boşuna dememişler işte...

“İdraki meali bu küçük akla gerekmez, zira bu terazi bu kadar sikleti çekmez.”

Kavram Olarak Doğulu Ve Batılı

*“İnsanlardaki önyargıyı parçalamak atomu
parçalamaktan çok daha zor.”*

– Einstein

Peki Doğulu ne demek, Batılı ne demek? Mesela “Uzak Doğu” diyoruz, ama kime göre uzak? Evet, Amerikalılara göre Japonlar Doğulu, ama Amerika Japonya’nın doğusunda.

Bugün kullandığımız “Doğu” ve “Batı” kavramları, “Orta Doğu,” “Uzak Doğu” gibi kavramlar hep Avrupa’ya göre tanımlanmış. Batı deyince Avrupalı demek istiyoruz. Batı uygarlığı kültür öğelerini Yunan, Roma, Yahudi ve Hristiyan düşününden aldı ve kendini bu şekilde tanımlıyor. Nitekim orta-çağda Kudüs merkez olarak alınır, kıtalar buna göre konumlandırılırdı.

Bununla birlikte ayrım tümüyle coğrafi değildir. Mesela 1400’lü yıllarda Avrupa’nın en batısı olan Endülüs bir Doğu ülkesi olarak görülürdü. “Batılı” aslında bir kültürel öge olarak, “Doğulu olmayan” anlamında tanımlanıyor. Bu alanda bir uzman olan N. Davies şunları söylüyor: “Merkez üs olarak Avrupa’da yerleşmiş olan Hristiyan uygarlığı, 7.yy.dan itibaren İslamiyet ile olan dinsel sınırla tanımlanmıştır. Hristiyanlık Batı’dır, İslamiyet Doğu.”

Klişeler: Doğulu ve Batılı Kim?

- Batılı en iyi ile,
Doğulu en kötü ile yarışır.
- Batı'da iyi yapılan işlerin duyulması âdettir.
Doğu'da ise kötü işlerin duyulması adettir.

- Doğu’da felaket ve acılarla karşılaşmak, insanların dayanma gücünü azaltır.

Batılı insan böyle durumlarda başkasının yardımına koşarak kendi moralini yükseltir.

- Doğu toplumlarında kötülüğün en az zararlısı, iyilik gibi karşılanır.

Batılı böyle bir ayırım yapmaz; kötülük kötülüktür.

- Doğu ve Batı iki ayrı dünyadır. Doğu’da beraberliğin hamuru sevgi ve inançtır.

Batı’da yararlılık ve güven düşüncesi insanları birleştirir.

- Doğu’da aile hayatı, yatak odası ile sofrası arasında kurulu bir temel üzerine oturtulmuştur.

Batılı aile ise temellerini toplumda hissetmedikçe rahatlamaz. Bunun içindir ki Doğulu aile doğa kanunlarıyla, Batılı aile ise toplum kurallarıyla bağdaşmış olarak yaşar.

- Batı’da önde gidenler arkadakilere bereket tohumları saçarlar.

Doğu’da ise arkadan gelenler önden gidenlerin saçtıkları tohumları yiyerek geçinirler.

- Doğu’da kendini bilenler daima kendini bilmeyenler tarafından ezilmiştir.

Batı’da ise kendini bilenleri yol aydınlatıcı bir ışık gibi kullanırlar.

- Batılının karnını doyur haklarına dokunma, o zaman bir kuzu kadar uysal olur.

Doğulunun ister haklarını tanıma, ister aç bırak; ama gönlünü almasını bil, o da kuzu kesilir.

- Batılı, amacını gerçekleştirmek için günlerini de yıllarını da üşenmeden, yorulmadan harcamasını bilir.

Doğuluya gelince onun beklemeye tahammülü yoktur. Başarı uğruna kendini de başkalarını da harcaıverir.

- Doğı’da mevki insanlara değer kazandırır.

Batı’da insanlar mevkilere değer katarlar. Bunu Doğulu da bilir. Onun için, “Bazı kollar bileziklerle, bazı bilezikler de kollarla övünür,” demişlerdir.

- Doğı’nun sosyal hizmet anlayışı ölmek için, Batınınıki yaşamak içindir.

- Doğulu gönlü isterse, özveride bir Batılıdan çok cömert davranabilir.

Batılı için özveri, bir gönül işi değil bir görev işidir.

- Doğulu hisseder,
Batılı düşünür.

- Batılı düşünür,
Doğulu konuşur.

- Batılı konuşur,
Doğulu ya susar ya bağırır.

- Doğulu bekler,
Batılı bağlasanız durmaz.
- Doğulu, Batılı gibi giyinip, Batılı gibi eğlenmeye başla-
yınca kendini Batılı olmuş sayar ama hiçbir zaman onun gibi
çalışıp onun gibi sorgulamaz.
- Doğu halim selim,
Batı ise daha katı bir kültüre gebedir.
- Doğu kedi, Batı köpektir.
Doğu, kedi gibidir; iyiliğin dokundu mu gözlerini
yumar, bir daha da seni sormaz, vefasızdır.
Batı, köpek gibidir; menfaat kokladığı yerde köpeğin
kemiği araması gibi çıkarlarının peşinde koşar ve bulduğu her
şeyi sonuna kadar kullanır tüketir.
- Doğu erildir (erkek),
Batı dişil (kadın).
- Güneş Doğu'dan doğar,
Batı'da batar.
- Doğu'da erkekler zenginleşince üçüncü-dördüncü kez
evlenir,
Batı'da erkekler zenginleşince boşanırlar.
- Doğu'da evin içi temizdir.
Batı'da evin dışı temizdir.
- Doğu'da hemcinslerin el ele tutuşması normaldir,
Batı'da eşcinsellik göstergesidir.

- Doğu'da sükût altındır,
Batı'da başarının sırrı kendini ifade etmek ve ön plana çıkmaktır.
- Doğu'da huzur aranır,
Batı'da huzur satın alınmaya çalışılır.

Gündelik Hayatta Doğu-Batı

“Batı’ya özenmiş Doğulu, ona benzemeye çalışırken daha çok, onun yapmadıklarını yapmak illetine tutulur. O zaman da, artık ne Doğuludur ne de Batılı.”

– **Kazım Taşkent**

Kola içmek, kot pantolon giymek ve bilgisayar teknolojilerini kullanmak, Batılılaşmak ve Batılı zihniyeti benimsemek manasına gelmez. Tüketim nesneleri Batı kaynaklı olabilir ama tüketim alışkanlıkları ve şekli hâlâ Doğulu zihniyeti yansıtabilir. Meselâ otomobil Batı kaynaklı bir ulaşım vasıtasıdır fakat bunun kullanılabileceği yolların düzeni ve trafikte seyir alışkanlıkları Doğulu zihniyeti yansıtıyor olabilir.

Ferdi Yaşam

Batı'da her birey prensip olarak yalnız doğar, yalnız yaşar ve yalnız ölür. Kişi, genellikle, büyük bir evde yaşayan küçük bir ailenin üyesi olarak başlar hayata. Aile en iyi ihtimalle üç kişiden oluşur: Anne, baba ve çocuk. Fakat daha büyük bir ihtimal, çocuk eğer taşıyıcı bir anneden doğmamışsa, babasını yalnızca sperm bankasındaki fotoğrafından tanır. Batı'da bebekler kanlı manlı çirkin, garip yaratıklardır. Ailenin üstüne titizlikle hesaplanmış, ama yine de büyük bir yük getirirler.

Doğu'da doğum sırasında anne ve babanın haricinde, anne-anne, babaanne, teyzeler, amcalar, halalar, dayılar, eltiler, görümcüler, erkekse gelecekteki kirvesi, ayrıca komşular ve bir ihtimal mahallenin muhtarı hazır bulunur. Çocuklar küçük bir eve, ama büyük bir aileye doğarlar. Bebekler hep nur topu falan gibidir, sofraya hemen bir kaşık eklenir. Ve bilinir ki erkekse babanın işi, kızsaa ananın işi bundan böyle azalacaktır.

Batı’da çocuk, yetişkinlere özgü bütün kişilik haklarına doğuştan sahip bir birey olarak giderek artan sorumluluklar ve bu sorumluluklarla beraber gelen yetkiler alır. Önemli meselelerde herkes evcilik oynar gibi bir araya gelir ve çocuğun fikri en az büyüklerinki kadar, hatta çoğu zaman daha fazla, geçerlidir. Aile, evi taşıyacağı; anne, başka bir çocuk doğurmak istediği; baba, işini değiştirmeye niyetlendiği zaman çocuğun onayını almak zorundadır. Daha gaga, mama diye sesler çıkaran bebek, sorulan sorulara cevap veremeyecek durumdaysa da bir yetişkin gibi ona her şey anlatılır. Şimdi değilse bile ileride nasıl olsa anlayacaktır.

Doğu’da hak verilmez, alınır ve çoğu zaman da zorla alınır. Tabii bu durum sadece erkek çocuklar için geçerlidir. Kız çocuklarının hakları genelde bir sonraki reenkarnasyona bırakılır. Erkek çocuk ablalarının saçlarını yolarak, yaşıtlarının gözlerini morartarak ne kadar büyüdüğünü anne ve babasına kanıtlar. Aile, çocukla ciddiyetle konuşabilmek için onun dövülme yaşına gelmesini bekler. O zamana kadar hep “aferin oğlum” alır. Ailede önemli konular konuşulurken çocuklar odadan dışarı çıkarılır. Eğer söz hakkı almaya çalışılırsa, ona, “İki kişi konuşurken üçüncüye ... yemek düşer” nakaratı hatırlatılır.

Batı’da üniversite biter bitmez, gençler yirmi küsur senedir cep harçlığına bağlı olmanın hırsıyla hemen bir işe girerek hayatın sorumluluğunu üstlenir. Ancak daha önce iş hayatında doğru bir seçim yapması için ailenin son kıyağı olarak bir dünya seyahatine çıkar. Gelir gelmez kendilerine bir ev alır ve hayatlarının geri kalanı boyunca onu öderler.

Doğu'da üniversite okuyanlarla okumayanlar akşam kahve-
de buluşup okey oynarlar. Gazetelerde iş arayıp internet kafe-
lerde oyun oynayıp geceleri sokak lambalarının altında ait
oldukları çeteyle çekirdek çitleyip mavra atarken yuva kuracak
çağa geliverirler. Bunu da zaten önce kendileri değil, anne ve
babaları fark eder. Başka işleri güçleri olmadığı için evlendiril-
melerine karar verilir. Evdeki, varsa çocuk odasındaki eşyalar
çıkarılır ve yerine çift kişilik bir yatak konur. İş meselesi ise bir
tanıdık veya akraba aracılığıyla çözülür.

Batı'da bireyler tümüyle kendilerinden sorumludur; hatalı
bir davranışın utancını sadece hatayı yapan taşır. Başarı ve hata
bireyseldir.

Doğu'da ise önemli bir hata durumunda sırasıyla birey, ailesi, akrabaları, mahallesi ve en son ait olduğu şehir utanç içinde yaşar.

Batı'da bir insanı tanımak istediğiniz zaman, onu uzun uzun inceleyip dinlemek zorundasınızdır.

Doğu'da bir insanı tanımak istediğiniz zaman nereli olduğunu sorarsınız.

Batı'da dinlenmek için birey bir anlamda hayatın dışına çıkmak zorundadır. Karı ve kocanın birbirinden yorulup yalnız tatile çıkması nadir rastlanılan bir olay değildir. Bireyler yalnız başına dinlenmeyi tercih ederler, ziyaretlerden önce mutlaka, ama mutlaka, evet mutlaka aranmalı, mümkünse bir hafta önceden haber verilmeli ve bir saat önce telefonla kişinin rahatsız edilip edilmeme isteği teyit edilmelidir.

Doğu'da çat kapı yapılır. Kapı açıldığı anda her iki taraftan aynı anda, “Aaaa, Haaaa, Hoooo, Yavvv” gibi mutluluk sesleri çıkar. Yalnızlık acınılacak bir durumdur. Bir şekilde yalnız yaşamak zorunda olanlar arkadaşları ve akrabaları tarafından sırayla ziyaret edilir. Gelirken de dolma, içli köfte gibi yemekler getirilir. Erkekse eve gelindiğinde bulaşıkları ve çamaşırları yıkanır (Kadın zaten kendi başına yaşayamaz).

Hava - Ruh Durumu İlişkisi

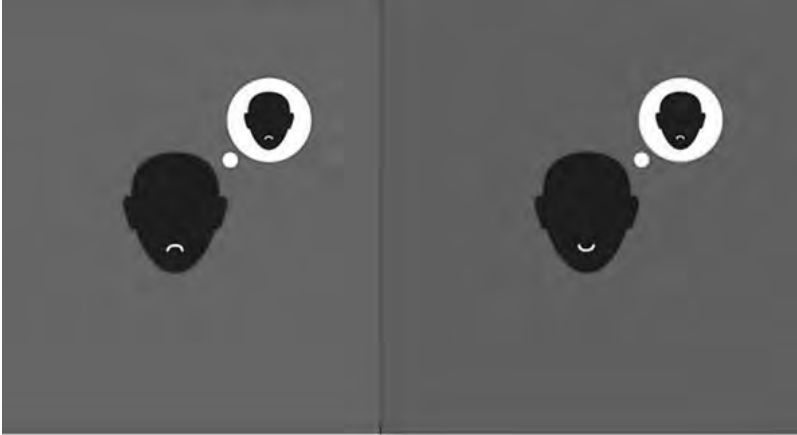
Tümüyle yapay bir atmosferde yaşamak, hava durumunu da isteğe göre düğmelerle ayarlamak bir Batı düşüdüdür. Zaten bütün dünya aslında büyük bir fanus değil midir?

Birçok Batı ülkesinde bulutlu bir günde güneş aniden çıkarsa trafik kilitlenir. Çünkü yayalar kaldırıma, sürücüler arabalarının üstüne çoktan serilmiş, güneş kremlerini sürmektedirler. Batılı için cennet altın kumlu bir plajdır.

Doğulular için fark etmez. Hava güneşliyse köşedeki kasaptan pirzolalar alınır ve trafik adalarındaki çimlere uzanılır, yağmurluysa sokağa çıkıp “Aşığım ulaaaan, aşığım ulaaaan” diye böğürerek şarkı söylenir, kar yağıyorsa başbakan bile görevi bırakıp bahçede muhalefete kartopu fırlatır.

Batılı için atmosfer olayları anlaşılması, çözülmesi ve zapt edilmesi gereken bir doğa fenomenidir. Doğa istediğini vermiyorsa, Batılının tadı kaçır. Doğuluda kendinden daha büyük güçleri kabul etme konusunda doğuştan bir beceri vardır. O bilir ki tavşan dağa küsse, dağın umuru olmaz.

Hissi İfade

Batılı kimliksiz doğan bir varlıktır. İleride olacağı kişi onu bir potansiyel olarak gelecekte bekler. Batılı toplumlarda görülen ilerileme, kalkınmacılık, gelişmecilik, bireysel düzeyde de güçlü motiflerdir. Kişiler kendilerinden çok şey beklerler ve kendilerini acımasızca yargırlar. Doğal olarak aynı şey karşıdakiler için de geçerlidir. Karşıdaki insanın hoş anılabilmesi için kendini kanıtlaması gerekir. Birisi hata yaptığında onun puanı verilir ve bu hata puanını silmek çok zordur.

Doğu’da insan zaten çiğ süt emmiştir. İnsandan mükemmel olması beklenmez. Herkesin ufak tefek hatası mutlaka vardır. Büyük hataları da affetmek gerekir. Çünkü o insan büyük ihtimalle ya bir akrabanız ya bir arkadaşınız ya da otobüste tanıştığınız biridir, yani mutlaka bir hısımlık ve yakınlık ilişkisi vardır. Atsan atılmaz, satsan satılmaz.

Batılı bir insanı düşünürken nesnel olmaya, puanını doğru vermeye çalışır; hayatın ciddiye alınması gerekir. Yanlış yaparın, babası olsa tanımaz.

Doğulu için hayat kozmik bir şakadır. Ve bütün insanlar bu kozmik şakada kırık dökük birer kukladır. Hayat kısa, dünya yalandır.

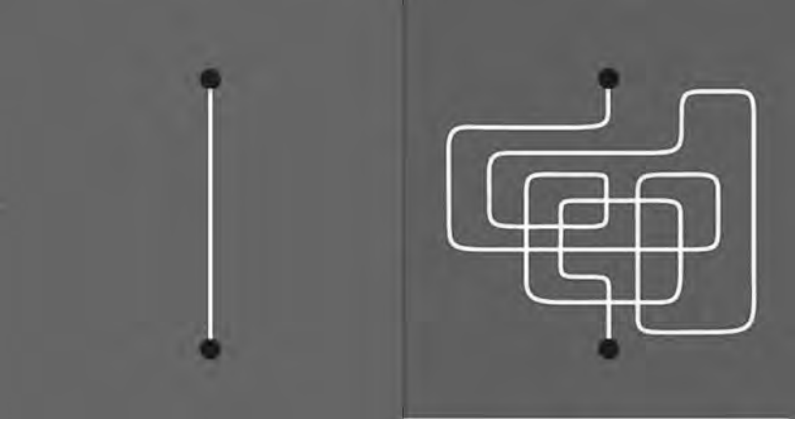
Batılı mutlu olmak için dış uyaranlara ihtiyaç duyar. Onu mutsuz etmek istiyorsanız sandviçini soğuk getirmek ya da kötü bir şaka yapmak yeterlidir.

Doğulu mutlu olacaksa size sormaz. Öyle kolay kolay hiç kimse de onun keyfini bozamaz.

Batı’da bir insanla arkadaş olabilmek için bir sürü sınavın başarıyla verilmesi gerekir. İnsan arkadaşının yanındayken sürekli olarak onun bağımsız, onurlu, özel alanları olan bir birey olduğunu hatırlamak ve bu sınırları asla geçmemek zorundadır. Bir baş ağrısı olmadığını arkadaşına kanıtlamak zorundadır.

Doğu’da kimse kimseyle arkadaş olmaya çalışmaz çünkü zaten can ciğer ahbaptırlar.

Kendini İfade Etme

“Ya olduğun gibi görün ya görüldüğün gibi ol.”

– **Mevlana**

Batı’da en sevilen söz “punch line”dır ki “yumruk gibi laf” diye de çevrilebilir. Batılılar her an, yaşadıkları zaman darlığından olsa gerek, bir hikâyeyi, bir romanı, bir filmi tek bir cümlede özetleyebilmek isterler. Eğer bu yapılamıyorsa, mesaj açık değildir.

Doğu sanki içgüdüsel bir biçimde söze güvenmez. Daha doğrusu içgüdüsel olarak sözün gerçekleri doğrudan anlatmakta yetersiz kaldığını bilir. Onun için söz kaçınılmaz olarak her zaman gerçeklerin üstünü örten bir şeydir. Bir şeyi söylediğiniz zaman diğeri eksik kalır. Belki bu yüzden Doğulular konuşurken bin dereden su getirirler. Doğrudan karşıdakine hitap etmek

yerine sözü ortaya bırakacak şekilde dolaştırırlar –“Kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla” gibisinden.

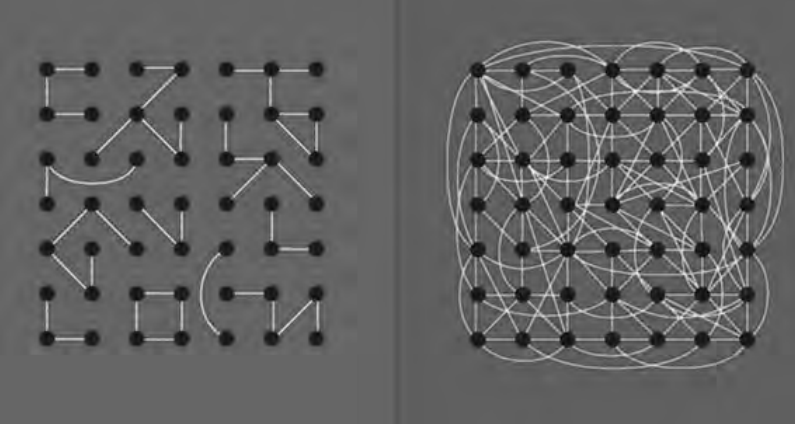
Giriş, gelişme ve sonuç, yine bir Batı icadıdır. Söze başlanmalı, söyleneceklerle söylenmeli ve son nokta yerinde konmalıdır. Bütün akademik dünya bu mantık üzerine kuruludur. Sözde ekonomi ve doğrudanlık tercih edilir. Batılı insanların yazdıkları kompozisyonlar madde madde ilerleyen bir argümantasyon üzerinden kurulur.

Doğu’da bir fikir helezonsal bir kompozisyon içinde anlatılır. Konuşmanın başında bir fikir verilir. Sonra bu fikrin doğrudan çıkan sonucu değil de çağrışımları serbest bir şekilde işlenir. Sanki Batılı bir meselenin tam ortasından geçmeye çalışırken, Doğulular onu olası her açıdan gördürtecek veya hissettirecek bir dolaşma eylemini tercih ederler.

Batı kültüründe sorunları çözmeye dair doğrudan iletişim ve yüzleşme önerilmiştir. Problemleri hissetmek, sonrasında çözmek, önem arz etmiştir. “Gözlerine bakarak sorunlarla yüzleş”, “yüzleşilen problem çözülür”, “kelimeleri birbirine karıştırma”, “düşüncelerini yüksek sesle ifade etmekten korkma”, “durum neyse olduğu gibi anlat” gibi ifadeler hep bu telkinde bulunur.

Doğulular yine bilir ki konuşmaya neden olan gerçek, bir gün solup dünyadan yok olurken, söz sonsuza kadar yankılanmaya devam edecektir. Bu yüzden güzel bir söz, doğru bir söze tercih edilir.

İlişkiler

*“Aynı dili konuşan değil, aynı duyguları paylaşanlar
anlaşabilirler.”*

– **Mevlana**

Batı’da herkes öncelikle bireydir.

Doğu’daysa herkes grup üyesidir.

Batı’da bir kişi başka bir kişiyle evlenir.

Doğu’da bir aile ötekiyle birleşir.

Batı’da bir iş için sınava girerken CV’nize bakılır. Mevkiler boşaldığında sıradaki kişi işe alınır.

Doğu’da ise soyadınız önem kazanır. Bir mevki boşaldığın-

da en yakın akrabadan başlanır.

Batı'nın oyunu satrançtır, iki kişiyle tam bir sessizlik içinde oynanır.

Doğu'nun oyunu tavladır, iki grup arasında büyük bir gürültüyle oynanır.

Batı'da geometri ve matematik düşkünleri mühendis, sağlıkla ilgilenenler doktor olur.

Doğu'da Rizeliler bakkal, Kastamonulular kapıcı, Sinoplular hurdacı, Adanalılar kebabçı olur.

Batı'da bir insandan yeterince nefret edilirse, sinisi bir plan kurularak cinayet işlenir ve o kişi –mümkünse cesediyle birlikte– yeryüzünden silinir.

Doğu'da böyle durumlarda mümkün olduğunca adam toplanarak önce o kişi, ardından sülalesi kurutulur. Doğu'nun tarzı cinayet değil linçtir ve kişi ibreti âlem olsun diye güpegündüz sokak ortasında öldürülür ve cesedi teşhir edilir.

Batı toplumunda tüm ilişkiler sözleşmelere bağlıdır: Evlilik sözleşmesi, iş sözleşmesi, sendika sözleşmesi, hasta-hastane sözleşmesi, kredi/banka sözleşmesi, elektrik sözleşmesi, su sözleşmesi, telefon sözleşmesi vs. Her biri bireyseldir, bireyi bağlar.

Doğulu toplum bütünüyle ya da büyük ölçüde hane, geniş aile, aşiret, köy/kasaba, çalışma topluluğu vb. içindeki bağlanmalar ilişkisinin egemen olduğu bir toplumdur.

Batı'da insanların kökü birdir. Dalları geniştir. Kökten bağlı olanlar, sosyal düzen tarafından birbirlerine benzer hallere sokulmuş insanlardır. Ancak bunlar büyüyüp gelişir ve ayakları sosyal güvenlik numaralarına saplanmışken elleriyle gidebildikleri kadar uzağa erişir.

Oysa Doğu, kapalıdır. Kök ve dallar birlikte yaşar. Bunun nedeni, dalları koruyacak tarafsız bir sosyal düzeneğin olmasıdır. Dal, ancak köküne yakınsa yaşar.

Batı'da evden kaçmak, gelişmenin tek yoludur. Belli bir yaşa gelip de annesinin yanında ayrılmamış olan batılılar kendileri ve toplumları için bir utançtır.

Doğulu kolay kolay ailesinden kopmaz. Çünkü bu deliliktir. Evden kaçanı kimse koruyamaz. İnsan insana muhtaçtır.

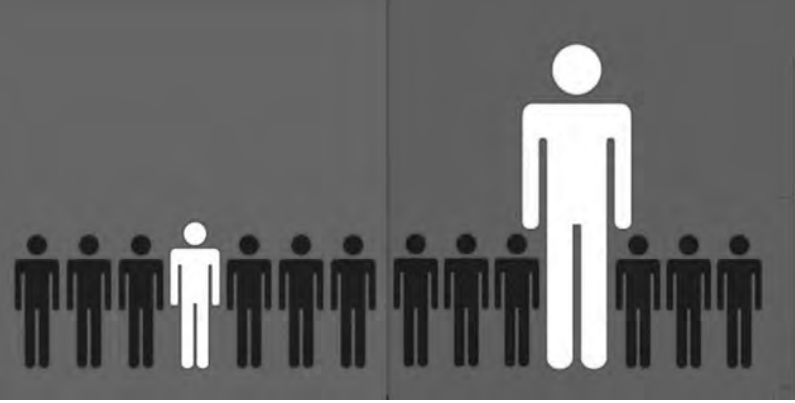
Batı'da yaşlılar daha hiç kimse onlara bir şey söylemeden mallarını satar, kişisel eşyalarını toplar ve bir bakım evine yerleşir.

Doğu'daysa sadece nankör torunlar ve çocuklar anne ve babalarını huzurevine gönderirler. Bu nankör çocuklar bile ailelerini sık sık ziyaret ederler.

Batı'da anahtar kelimeler “ben”, “benim hayatım”dır.

Doğu'daysa anahtar kelimeler “biz” ve “bizim hayatımız”dır.

Liderin Konumu

*“Doğu’da makamlar insanlara kıymet kazandırır.
Batı’da ise, insanlar makamlara kıymetler katarlar.”*

– **Kazım Taşkent**

Doğu’da bir milletvekilinin kapıcısı koltuğunun altında iki karpuz varmış gibi kasıla kasıla yürür.

Batı’da dışışleri bakanları temizlikçi kadınlardan az biraz hallicedirler.

Doğu’da herkes liderin ağzının içine bakar, ondan konuşmasını ve ötekilere haddini bildirmesini isterler.

Batı’da lider onları seçenlerin ağzının içine bakar ve sürekli olarak kendine haddinin bildirilmesinden korkarak dinlemedir.

Doğu’da liderden haşmetli olması beklenir. Lider hayallerde iki metrelik çınar gibi bir adamdır, kapıdan içeri zor sığar ve konuştuğu zaman gökyüzü gürler.

Batı’da liderin içeriden, halktan biri olması beklenir.

Doğu’da lider dinlenir.

Batı’da halk dinlenir.

Batı’da patron, yönetici, müşteri, garson herkes yatay bir ilişki içinde eşittir.

Doğu’da erkek kadından, büyük küçükten, zengin fakirden, güçlü güçsüzden üstündür ve ötekinin doğal lideridir.

Batı’da en büyük korku bir diktatörün gelip halkın özgürlüğünü elinden almasıdır.

Doğu’da en büyük korku başsız kalmaktır.

Batı’da herkes kendisiyle övünür.

Doğu’da önemli olan liderdir.

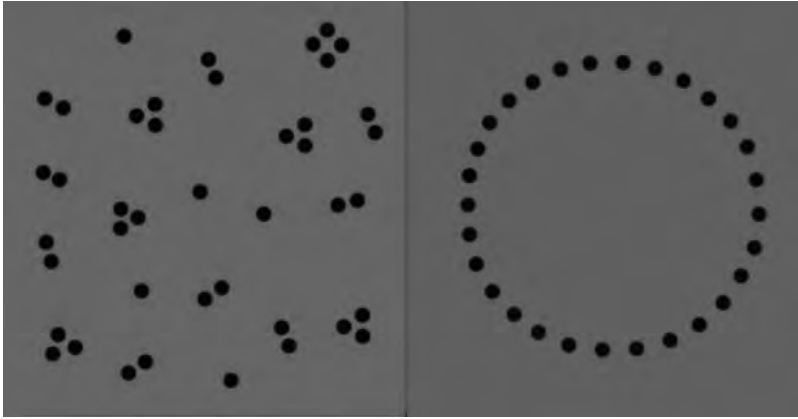
Batı’da lider belli bir süre için bir kamu görevini üstlenir. Bu süre içerisinde yaptıkları onun başarısıdır.

Doğu’da liderliğı ele almanın yolu o an başta olanı zorla devirmektir. Başarılı lider demek en uzun süre koltukta kalan lider demektir.

Batı’da herkes eşit söz hakkına sahiptir.

Doğu’da ise mevkii bakımından en yüksek olan en çok konuşur.

Partilerde

Batı’da geleneksel sosyal yaşam ağıları pek az örüldüğünden kişiler, sosyalliklerini evlerinde verdikleri partiler ile karşılarlar. Ev sahibinin arkadaş çevresinin davet edildiğı ortamlarda, parti verilen odanın içindeki eşyalar büyük ölçüde kaldırılıp alan açıldığı için, kişiler ikili üçlü gruplar halinde konuşurlar veya eğlenirler. Batılı için partiler hiç tanımadıkları bir insana teklif-

sizce yaklaşıp “şanslarını denemeleri”, yakın bir ilişki kurabilmeleri için mükemmel bir ortam oluşturur. Batı’da pek çok arkadaşlık partilerde kurulur. İçki ve meze açık büfe halinde sunulur, isteyen istediğini kendisi alır, ev sahibi de konuklardan biri gibi davranır.

Doğu’da ise parti verileceği zaman alan açmak için eşyalar duvarlara doğru çekilir ve herkesin odanın ortasına bakacak şekilde oturması sağlanır. İnsanlar bu yüzden bir çember oluşturacak şekilde oturmayı tercih ederler. Doğu’da partiye gelen insanlar zaten tanıdık insanlardır, yabancılar pek davet edilmez. Olur da bir yabancı gelirse, hem kendi gerilir hem de evdekileri gerer. Konuşmalar ortaya yapılır, kimse kimseyi bölmek için sırasıyla konuşur. Bu arada konuklara çay, kahve, içki, meze sorularak ve sürekli servis halinde olunarak konukların rahat etmesi sağlanır. Ev sahibinin hizmet etmesi beklenir.

Pazar Günleri

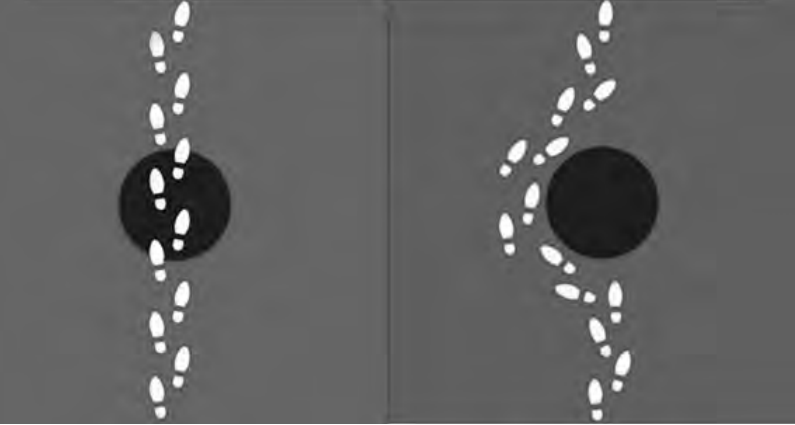
Batı'da hafta içi i e gidip gelinen araçlarda, i  yerlerinde mecburen karşılaşılan veya bir arada bulunan insanlar dolayısıyla insan bir türlü yalnız kalamaz. Batılı ruh sağlığı yerinde bir hayat sürdürmek için dönem dönem çekilme ve yalnızlık anlarına ihtiyaç duyar. Pazar günleri bu firsatı yaratmak için bulunmaz bir nimettir onlar için.

Doğu'da ise insanlar hafta içi i  g   nedeniyle kendilerini sevdiklerinden uzak kalmış gibi hissederler. Ailesiyle, yakınılarıyla, arkadaşlarıyla g r  mediği zaman Doğulunun ruhi dengesi bozulur ve hayatı anlamsız gelmeye ba lar. Zaten annesinin yemeğini yemedenden bir hafta geçirmek, cehennemden beterdir. Pazar gününün yarattığı boş zaman işte bu bir araya gelmeler için kullanılır.

Batı'da, pazar günleri sosyal hayatın en sakin geçtiği gündür, aileler genelde evde kalırlar veya doğada bir y r y  e çıkarlar, sokaklarda hiç kimse yoktur, d kk nlar açık değildir.

Nitekim Doğu’da insanlar pazar günleri sokakları panayır alanına çevirirler, kaldırımlarda meydanlarda yürüyecek yer bile kalmayabilir. Şehrin yeşil alanları piknik yapanlarla dolar. İnsanlar, hafta içi göremedikleri kişileri ve yerleri pazarları görmeye çalışırlar. Bütün eğlence yerleri açıktır. Dükkânlar en çok pazar günleri kazanır.

Problemle Karşılaşma

“Beni öldürmeyen şey beni güçlendirir.”

– Nietzsche

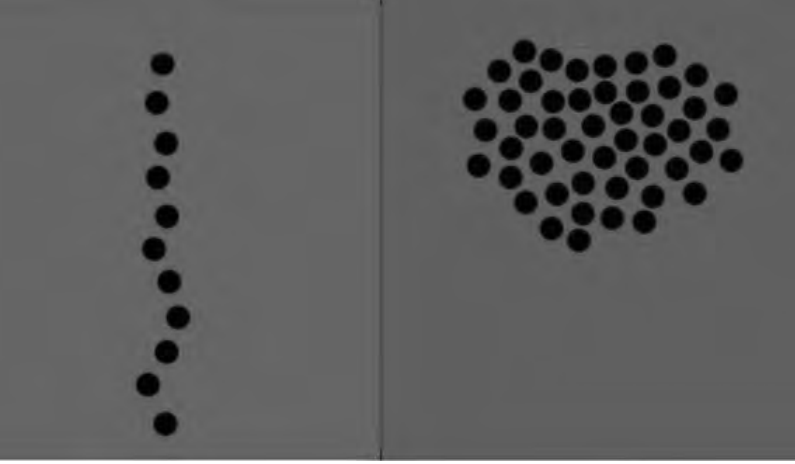
Batı'da hayat bir harita üzerinde iki nokta arasına çizilmiş dümdüz bir çizgi gibidir. Kişi önceden belirlemiş olduğu bir istikamete sıkılı bir kurşun gibi dümdüz giderken olur da zikzak çizmek zorunda kalırsa, daha sonra bir şekilde hızını arttırarak bu gecikmeyi telafi etmelidir. Batılı kentlerde sokaklar bu mantığa uygun olarak harita metot defteri gibi kare karedir.

Doğu'da hayat inişli çıkışlıdır, nitekim masallarda bile dere tepe düz gidilir. Nasıl bir ormanda en kısa yol zikzak çizmekse, hayatta da öyledir. Doğulu için amaç ne olursa olsun, yol üzerinde koklanmayan güllerin hatırı kalmamalıdır.

Batılı aslında bir tür at gözlüğüyle yaşar. Sağı solu görmeden doğrudan önüne odaklanır. Sorunlarla karşılaştığında durur ve onu inceler. Bilir ki bu sorunu çözmeden daha öte ilerlemesi mümkün değildir. En iyi yöntem de dosdoğru sorunun tam kalbine nüfuz etmektir.

Doğulu için hayat zaten sorunlu bir şeydir. Bilir ki A'yı çöze, B kalır, B'yi çöze C kalır. İnsan ancak mezarda rahat edebilir. Doğulunun hayata dair bilgeliği sorun çözmede de kendini gösterir. O akıllıca problemini görmemeye çalışır, bunu başaramazsa yan bir çözüm bulur. Yok, yine olmadıysa yolunu değiştirir.

Sıra Beklerken

“Beklemesini bilen her şey ayağına gelir.”

– **Balzac**

Batı’da öncelik liyakate bağlıdır, yani çalışma ve çabalama-ya. Erken kalkan kuş solucanı götürür. Ünü, parayı, mutluluğu, herhangi bir teknolojik ürünü, sırası geldiğinde herkesin tada-cağı düşünülür.

Doğu’da ise kismet tanrıçasının gözleri bağlıdır. O kime verip kime vermediğini bile görmez. Kişi eğer kismetin dağıtıldığı bir yerdeyse itme, çekme, dirsekleme, omuzlama, kolunu uzatma, omuzdan aşırı fırlatma, bacak arasından geçme, kör, sakat veya hasta numarası yapma gibi bütün becerileri kullanmak en doğal hakkıdır.

Batılılar kuyruk ne kadar uzun olursa olsun inci gibi dizilerek bütün dünyaya bir medeniyet dersi verirler. Bu medeniyet dersini verirken, ayrıca bekledikleri vakti iyi değerlendirmek için kitap, gazete, dergi okuyarak kendilerini de geliştirmeyi ihmal etmez ve onlara bakan Doğuluları iyice utandırırılar. Utandırırılar utanmasına ama onca kalabalığın arasında kendini yapayalnız hissedecek şekilde santim santim kuyrukta ilerleyince, Doğulunun yüreğine, sanki bir Nazi kampında ölüm sırasını bekliyormuş gibi afakanlar basar.

İşin aslına bakılırsa, sıra bekleme gelişmiş toplumlara özgü bir lükstür. Çünkü onlar bolluk toplumudur ve her bireye parasını ödeyebilecek durumdaysa istediği şeyin kesin olacağı sözü verilmiştir ve bu söz tutulur.

Doğu’da bir tanıdığınız yoksa paranızın olması hiçbir şeyin garantisi değildir. Doğulu bilir ki her an her şey tükenebilir. Bir varmış bir yokmuş derken bir masala dönüşebilir. O yüzden elini çabuk tutmaya çalışması normaldir, yoksa sırasını beklerse, çooooook çooooook bekler.

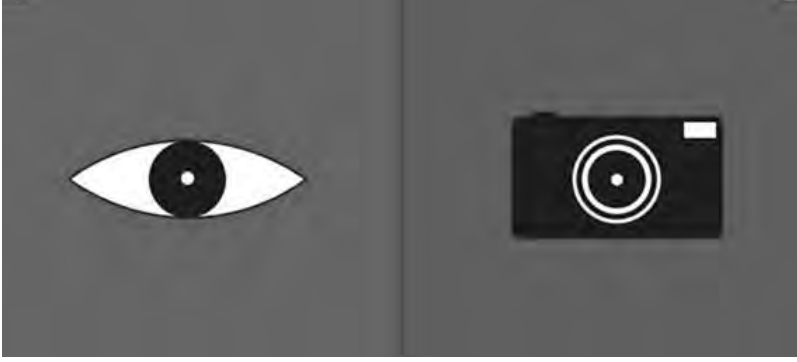
Batılı sıradaşlarına baktığı zaman kendisi gibi işi gücü olan bir sürü insan görür.

Doğulu ise kendi hakları için savaşamayacak kadar yaşlı, yorgun, salak, beceriksiz insanlar görür.

Batı’da formaliteleri yerine getirmek işin sonucunun güvenliği açısından çok önemlidir.

Doğu’da formaliteleri atlatmak büyük bir bireysel başarı olarak görülür.

Turistik Geziler

“Çok Gezen mi Bilir, Çok Okuyan mı?”

– Anonim

Batı’da insan sonsuz bir potansiyeeldir. Batılı, her şeye dönü-
şebileceği, her şeyi yaşayabileceği ucu açık bir geleceğe doğru
ilerler. Kuşkusuz bu onda geleceğe dair bir belirsizlik ve kuşku-
culuk durumu yaratır ama aynı zamanda o şeyleri bizzat tecrü-
be etmenin değerini de öğretir. Hayat ancak tecrübe edilirse bir
değer kazanır. Batılı bir seyahate çıktığı zaman bu onun için bir
içsel tecrübe, farklı şeyler yaşama imkânıdır.

Doğu’da armut her zaman dibine düşer. Adam olacak çocuk
kakasından bellidir. Ne kadar çırpınırsanız çırpın, evrendeki
her şey gibi siz de aslınıza dönersiniz: ailenize, köklerinize,
kendinize, toprağınıza. Doğulu için hayat, var olanı ve kendini
kabul etmeye dairdir. Zengin bir hayat ise anlatacak bir sürü
güzel hikâyesi olmaktadır.

Batılı tatilden dönünce uzun uzun yaşadıkları ve gördükleri üzerine düşünür. Kendi hayatını samimi bir şekilde sorgular, gezdiği yerlerdeki etkileri özümsemeye çalışır. Zaten Batı'ya özgü bir tip olan kozmopolitlik böyle bir şeydir.

Doğulu yabancı bir ülkeye gittiği zaman kendini ülkesinin, şehrinin ve ailesinin bir temsilcisi olarak görür. Gittiği o yabancı yerde fazla kalıp telef olmaya hiç niyeti yoktur. Ama geri döndüğü zaman da büyük bir zafer duygusuyla dönmek ister: “Gittim, gördüm, yenilmeden geri geldim. Bakın şu fotoğrafa... Eiffel kulesinin tam tepesindeyim. Ooo, Paris acayip görünüyor oradan.” Doğulu, geziden gelince fotoğrafları herkese gösterdikten sonra aile albümüne koyar ve aç bir kurt gibi memleketinin yiyeceklerine saldırır.

Yeme Trendleri

“Can boğazdan gelir.”

– **Doğu Atasözü**

Batılılar kolay kolay yemek yapıp yemezler. Sandviç, hamburger, pizza, patates kızartması, kurabiyeler, dondurulmuş, hazır yiyecekler derken şöyle ağız tadıyla bir patlıcan dolması yemeden geçer gider günleri. Ortalama bir Batılı, eğer özel bir ilgisi yoksa genelde yemek yapmayı bilmez. En iyi ihtimalle de bildiği yemeklerin sayısı bir elin parmaklarını geçmez.

Hızla her yere yerleşen Batılı hayat tarzı yüzünden Doğulular da artık mecburen fast food tüketiyorlar. Ancak bu onlar için yemek yemek değil, geçiştirmek ve mideyi bastırmaktır. Bir Doğulu gün içinde yirmi tane simit, on kutu bisküvi yemiş olsa bile akşam eve geldiğinde, “Ağzıma lokma girmedi,” diyebilir.

Batılılar, Doğuluların yemek dediği şeyi nadir olarak yedikleri için bunu çok özel bir an olarak kabul ederler. O gün en güzel kıyafetlerini giyer, yemek yeme anının zevkini arttırmak için taksiden yavaş yavaş iner, restorana her zamankinden daha yavaş yürürler. Kapı açılır, paltolar vestiyere bırakılır, önce şöyle bir restoranın dekorasyonuna bakılır, bir süre hangi masaya oturulacağı konusunda kararsız kalınır, ondan sonra ağır ağır oturulur, peçete zarif bir hareketle şaklatarak açılır ve dize konur, masaya oturduktan yarım saat sonra garson gelir, uzun bir fikir alışverişinden sonra içecekler seçilir, gelen içkiler yudumlanırken menünün içeriği tartışılır ve daha önceki gelişlerde yenilenler hatırlanır. Sipariş verildikten yaklaşık bir saat sonra yemekler gelir. Batılı ne kadar aç olursa olsun bu gecikmeyi normal karşılar ve yemek bittikten sonra bir saat masadan kalkmayarak iadeyi jest yaparlar.

Her Doğulu yeryüzünün en iyi aşçısının çocuğu olarak doğar. Ayrıcalıklı konumu bununla da bitmez; onun şehri en güzel yemeklerin şehridir, bölgesi en güzel yemeklerin olduğu bölge, ülkesi dünya mutfakları arasında bir numara olan ülkedir. Aslında bu fikir tümüyle bir yanılsama değildir. Evrenin nasıl yoktan var olduğuna tanık olmak istiyorsanız, Doğulu bir kadını yoksul bir mutfağa sokun. O patates kabuklarından bile çok lezzetli yemekler çıkarabilir.

Batılının asırlar süren düzenli hayat tarzı vücudunun her uzvu gibi midesini de adam etmiştir. Midesi saati gelince acır.

Doğulu şöyle adam akıllı bir yemek yiyemiyorsa aç kalmayı tercih eder. Ama uzun süre boş kalan midesi birdenbire haykırmaya başlayabilir ve Doğulu, etrafındaki insanların bile etine buduna bakmaya başlayabilir. O zaman son çare hemen ev yemeklerini taklit eden bir lokantaya zıplamaktır. Doğulu mümkünse kolayca çıkıp gitmek için kapıya veya servisin hemen yapılacağı yemeklere yakın bir yere oturur. Yaklaşık beş dakika sonra yemek gelir, gecikmesi yüzünden yapılan protestoları cevaplamaya çalışan garson, bu sırada gelen yemekler çoktan yenmiş olduğu için boşları alıp öyle gider. Doğu’da sadece hastalar, yaşlılar ve ruhsal problemleri olan insanlar yavaş yerler. Böyle insanlara herkes acır. Çünkü kendi karınlarını doyurma becerisinden bile yoksundurlar ve hayatlarının büyük bir kısmında aç kalırlar.

Batılı için yemek tıpkı bir müzik parçası, yabancı dilde okunan bir kitap, bir sanat eseri gibi farklı bir âlemin kapılarını açan zihinsel, ruhsal bir şölendir. O, Çin restoranında çubuklarla yemek yerken Filipinler’e gittiğinde ne kadar ters gelirse olsun bir parça köpek etini, Japon restoranında çiğ balığı zevkle dener. Çeşitli ülkelerin restoranlarına giderken o ülkenin kıyafetlerini giyen Batılılar az değildir.

Doğulu ise hayatları boyunca doğru dürüst yemek yememiş olan bütün dünya ülkelerinin insanlarına merhamet ve şefkatle bakar. Nasıl olup da o acayip şeyleri yediklerini bir türlü anlamaz. Birçok Doğulu seyahate çıktığı zaman yanında konserve yemek ve peynir götürür. Doğulular, Hint restoranında baharatları, Çin restoranında ekmek olmayışından şikâyet ederken başka restoranlarda da kusmamayı başarmak için ellerinden geleni yaparlar.

Zaman Anlayışı

*“Birini bekletmek en büyük alçaklıktır.
Zamanını çalacağına, parasını çal, daha iyi.”*

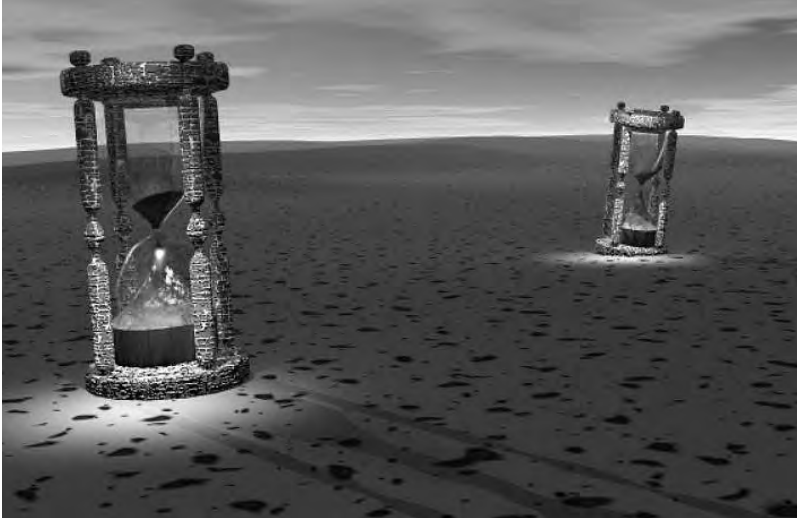
– **Horace Mann**

Eh, vakit nakit olunca başka türlü düşünmek mümkün değil. Bugün ne kadar yerleşmiş olursa olsun, Batı toplumlarında bu zaman anlayışı o kadar da eski değildir ve gerçekten de daha başından nakitle ilişkilidir. Sanayi toplumuna geçişte, Batı burjuvazisi işçilerini kışın kısa günlerinde güneş battıktan sonra da çalıştırabilmek için bilinçli ve kasıtlı olarak bu zaman anlayışını yerleştirmiştir.

Günümüzde bütün dünya yavaş yavaş Batı’ya dönüştüğü için, Doğulular da bu zaman anlayışını yerleştirmeye çalışıyorlar. Ne yazık ki veya neyse ki henüz çok başarılı sayılmazlar.

Batılılar dört beş asırlık yekpare zaman anlayışını sonunda genlerine yerleştirmeyi başarmış, onun Güneş ile olan doğal ilişkisini koparmış ve zamanı atomik bozunmayla ölçmeye başlamıştır.

Doğulu, tabiatla ilişkisini henüz koparmadığı veya tam koparamadığından, gün, onun için belli bir saatte değil de güneşin doğuşuyla başlar. Güneşin doğuş vakti kuşkusuz mevsimden mevsime değişiklik gösterir.

Doğulu kışın geç uyanmayı ve erken uyumayı doğallığın bir parçası olarak kabul eder ve buna uyum gösterir.

Batılı ise, kışın üzerine düşen yorgunluk yüzünden doktora gider ve kendisinde bir şeylerin arızalı olduğuna dair hissinde yanılmamış olduğunu çok geçmeden görür. Nitekim onda mevsimsel depresyon veya mevsime bağlı ruhsal düzensizlik hastalığı vardır.

Batı’da zaman yekparedir. Saat dokuz ile akşam dört arasında Batılı için hiçbir fark yoktur; her ikisi de atmış dakikadan oluşan sabit zaman birimleridir.

Doğulu, her şeyin bir mevsimi olduğunu doğuştan bilir. Doğumun, ölümün, barışın, savaşın, yeryüzündeki her şeyin kendine ait bir vakti vardır. Bu yüzden Doğulu acele etmez, bir şeyleri vaktinden önce oldurtmaya çalışmaz.

Doğu’da hayat, güneşin dünyayı aydınlatması ile başlar ve güneşin ufukta kaybolmasıyla biter. Sanayinin çok daha geç gelmesi nedeni ile modern zamanlar oldukça geç başlamıştır. Modern zamanlar başladığında ise Doğulu insanlar bu durumu pek ciddiye almamışlardır. Saat beşte bir yerde olması gerekirken saat altıda orada olabilmekte ve bunda bir sorun görmemektedir. Zaten pek çok geleneksel Doğu ortamında saat üzerinden randevu bile verilmez, “Akşam geliriz” veya “Öğlen yemeğe gelin” gibilerinden ifadeler vardır ki bunlarda saate dair zaman kavramı yoktur. Modern hayat, zamana bağlı insanlar yaratmıştır.

Zamanda Seyahat

“Herkes gider Mersin’e, biz gideriz tersine.”

– **Bir Doğu atasözü**

Batılılar yine kendi icatları olan sanayi devrimini üç asıra yaymış, her aşamayı hakkını vere vere, bedelini ödeye ödeye yaşamış, sonra geriye dönüp bir bakmışlar ki o koca koca makinelerin arasında yaşamak hiç de o kadar güzel bir şey değilmiş. Bunu fark eder etmez, dev fabrikalarını, demir çelik endüstrilerini, otomobil sektörlerini onları hâlâ bir zenginlik belirtisi olarak gören Doğululara kakalamışlardır. Kendilerine de buharsız sanayileri seçip mis gibi havada işlerine bisikletle gitmeye başlamışlardır.

Doğulular ise henüz at ve eşekten kurtulma derdindedir. Son model duvardan duvara televizyon, yedi kapılı buzdolabı, sessiz kapı zili, uçan arabalar, sevişebilen bilgisayarlar derken bu çağı yakalama koşuşturması içinde neden yarışa girdiklerini, neden o kadar çok taksit ödediklerini, neden her sene beyaz eşyalarını değiştirmek zorunda olduklarını unutmuşlardır.

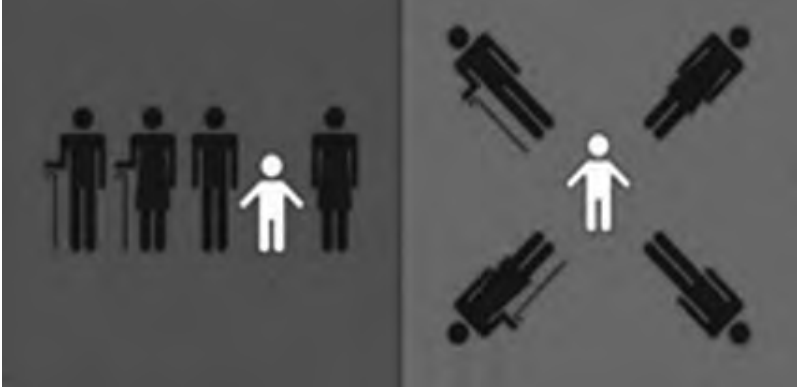
Nitekim Batılılar teknolojiyi kullanırken, Doğulular ona hayran olmayı seçer. Birçok Doğulu kadın hayatının küçüm-senmeyecek bir vaktini çamaşır makinesinin önünde oturup meditasyon yaparak geçirir. Doğulu tamirciler kutularını açtıkları radyo ve televizyonların içindeki küçük adamcıkların nasıl olup da kaçtığına hâlâ hayret etmekle meşguldür.

Batılı için teknoloji hayatı kolaylaştırıp zorlaştırmasıyla ölçülen işleve sahiptir.

Doğulu için ise teknoloji, bir statü meselesidir. Abrakadabra, hokuspokus gibi Doğu'nun sevdiği ve kullandığı büyülü sözler arasında en etkilisi "Son Model"dir.

Batılılar bir şeyin eskiliğiyle övünürken,
Doğulular onun yeniliğiyle övünür.

Çocuğu Sahiplenme

Batı'da çocuk hiç kimsenin malı değildir, o kendi başına bir varlıktır. Fakat bundan sonra sanki bir yetişkinmiş gibi anne ve babasıyla ilişki içindedir. Genellikle başka bir şehirde oturan büyükanne ve büyükbaba Noel zamanları veya doğum günlerinde görülürler.

Doğu'da çocuk orta malıdır. Yaramazlık yapan çocukları azarlamak, cezalandırmak herkesin hakkıdır. Nitekim çocuklar okulda öğretmenlerine, iş yerinde ustalarına 'eti senin kemiği benim' diyerek sunulurlar.

Batı'da bir çocuk doğacağı zaman anne ve baba kendi aralarında çocuğun bakımı için planlar yapar ve çocuğa bakma saatlerini eşit olarak paylaşmaya çalışırlar.

Doğu'da çocuk doğmadan önce büyükanne gelip eve yerleşir ve çocuk kendi kendine bakana kadar evden çıkmaz.

Batı’da bebek herhangi bir rahatsızlık yaşadığı zaman hemen doktora gidilir, en kötüsü belirtiler internete yazılır ve google amcaya sorulur.

Doğu’da bebek rahatsızlık yaşadığında komşu kadınlar sanki bunu hissetmiş gibi ellerinde koca karı ilaçlarıyla eve hücum ederler.

Batı’da sokakta bir çocuğun başını okşadığınız zaman sapık olarak damgalanır ve çocuğun ailesinden okkalı bir küfür yersiniz.

Doğu’da çocuğu kucağınıza alıp istediğiniz gibi sevebilir, çok yaramazlık yaparsa kulağını çekebilir, çok stresliyseniz yanaklarına iki tokat nakşedip rahatlayabilirsiniz.

Üç Öğün Yemek

Batılı bir Doğulu'ya kıyasla soğuk nevalenin ta kendisidir. Bu kadar soğuk olmasında şaşılacak bir şey yoktur, çünkü kur-sağından ancak nadiren sıcak bir şey geçer. Zaten o yediği sıcak şey de büyük ihtimalle mikrodalgada ısıtılmış dondurulmuş hazır yiyecektir.

Doğulu'nun karnı şöyle buharı tüten bir çorba içmez, sıcak bir yemek yemezse doymaz. Her daim sıcak ev yemeklerinin olduğu lokantalar bir Doğu icadıdır. Doğulu buralarda ekme-ğini bana bana yemeğini yer.

Yaşlı İnsan

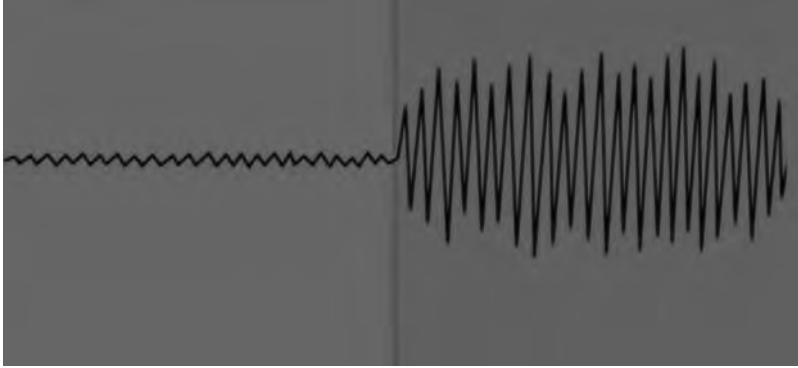

Batılı kültürde bireyselci bir kültürün hâkim olması, aile bağlarının zayıf olması yalnız yaşayan insanlardan oluşan bir toplum yaratır. İnsanlar yaşlanınca yalnız yaşamak durumunda kalırlar veya huzurevi seçenekleri de onlara kâbus gibi gel-

mez. Yaşlılar yalnızlıktan kurtulabilmek için torun yerine kedi veya köpek besleyerek yaşamla bir bağ kurmaya çalışırlar.

Doğulu ailelerde ise evin yaşlısı en saygıdeğer insandır, evde bir ağırlığı ve yeri vardır, yaşlandığı zaman ona huzurevi seçeneği sunulması ona küfür etmekle eş anlamlıdır. Ölür de huzur evine gitmez; o kadar çocuğu boşuna mı besleyip büyötmüş-tür? Besle kargayı oysun gözünü.

Restorandaki Konuşmalar

Batı'da restoranda yemek yemek kültürün bir parçasıdır. İnsanlar bir araya gelir ve yemeğe giderler. Genelde klasik müzik veya herhangi bir yumuşak müzik eşliğinde yenen yemeklerde kişiler alçak sesle konuşurlar. Etraftan kimseyi rahatsız etmemek de bu yemek kültürünün bir parçasıdır. Masadakilerin sırayla konuşup birbirlerini dinlemeleri mede-

niyetin gereğidir. Batı'da yan masadakilere en ufak bir şey söylemek bile epey bir cesaret ister.

Doğu'daysa ailece bir yere gidip yemek yeme kültürü yoktur, piknik yapmak vardır. Eskiden erkek dışarıda çalışan kişi olduğundan lokanta ve meyhanelerde genellikle erkek meclisleri hâkim olurdu; günümüzdeyse restoranlarda aileler ve karışık meclisler görebiliyoruz. Konuşmak Doğu'da sevilen bir faaliyet olduğu için herkes bir ağızdan, dolayısıyla da bağırarak konuşur ve çoğu durumda her ses birbirine karışır. Restoranın en uzak köşesindeki hiç tanımadığınız adama laf atmak bile normal karşılanabilir.

Karın Ağrısı

Batı'nın fast food ve sağlıksız beslenme kültürü nedeniyle küçük tedavilerde de insanlar kola, aspirin, soda gibi şeyleri kullanırlar.

Doğu’da ise karın ağrısı gibi evde tedavi edilecek pek çok ufak tefek rahatsızlıklarda herhangi bir bitkinin çayı içilir. Günümüzde Doğu tıbbının önerdiği reçeteler daha da popülerleştikinden pek çok bitkinin çayı tüketilmektedir ve Batı da bu uygulamaları kendisi için almıştır.

Yeni Şeylere Karşı Tepki

Batı kültürü, Aydınlanma’dan bu yana pek çok devrime ve ilke imza atmıştır. Bu durum Batılı insana yeni şeylere karşı önyargısız bir tutum kazandırmıştır. Buna rağmen Batılı insanlar yeni bir şey gördüklerinden belli bir mesafeyle yeni şeyi incelerler. Kendisine, yaşantısına uygun gelen şeyleri benimser.

Doğulu insanlar ise yeni bir şey gördüklerinde oldukça meraklanırlar ve hemen kullanmak üzere el atarlar, bunu kullanmanın iyi mi kötü mü olacağı üzerinde düşünmezler. Pek çok yeniliğin Batı’dan geldiği düşünülecek olursa, Doğulu

insanlar Batı'dan gelen pek çok şeye modern olması dolayısıyla önyargılı bir şekilde iyi gözüyle bakarlar. Kendisine, yaşantısına uygun olup olmadığına bakmadan her şeyi kolaylıkla benimserler.

Duş Zamanı

Batılı steril ve kokusuz bir dünyada yaşamaya alışmıştır. Batı'da birçok doğal kokunun yerini burna hoş gelen yapay kokular almıştır. Batı'da insan terlediği zaman pis kokar, bu yüzden kişisel temizlik, aynı zamanda başka insanları rahatsız etmeme sosyal yükümlülüğüdür.

Doğulu için kavun kavun gibi, domates domates gibi, insan da insan gibi kokar. Bir şeyin kokusuz olması onun tatsız olduğunun bir göstergesidir. Doğulu ter kokusunu doğal ve kaçınılmaz bir şey olarak görür. Bir insan kendi ter kokusundan rahat-

sız olmuyorsa, başkalarının rahatsız olması Doğuluya garip görünür. Nitekim...

Batılı güne duş alarak başlarlar, doğulu günü duş alarak bitirir.

Batılı sevişmeden önce duş alır, doğulu ise seviştikten sonra.

Kişinin Kendine Bakışı

Hayatına ve kendine yönelik sağlıklı bir perspektife sahip olmayan bireyler için hazırlanmış yardım programları ve kişisel gelişim kitapları Batı'da hep kişiye kendi özdeğerini hatırlatma üzerine kuruludur.

Kişiden olumlu özelliklerini hatırlaması, başkalarına bunu

anlatması, kendini övmesi ve pazarlaması beklenir. Bir Batılı'nın 'ben çok büyük bir adamım, çığır açıcı bir kitap yazdım' vs. gibi konuşması asla ayıp karşılanmaz.

Her Batılı kendini anlatmak ve başkalarına kendini tanıtmakla yükümlüdür. O dünyanın merkezinde yaşar ve kendi evreninin efendisidir.

Batı'da mutluluk kendini yaşamaktır, eğer bunu başkalarının da gözü kalacak şekilde bakışlar altında yapabiliyorsanız, ölümsüzlüğü yakalamışsınız demektir.

Doğu büyüklüğü kendinde değil, dışarıda arar. O dağlara, dağların tepelerinden ovalara, yıldızlara bakar ve kendi küçüklüğünü hisseder.

Doğu'nun en büyük erdemlerinden biri de mütevazılıktır. Kendinden bahseden, kendini öven insanlarla alay edilir.

Eğer bir Doğuluya 'sen şöyle güzelsin, böyle iyisin' diye konuşursanız, o size kuşkuyla bakar ve ondan bir şeyler koparmaya çalıştığınızı düşünür. Doğulu için mutlu bir hayat, mutlu bir ailenin, mutlu bir ulusun anlamlı bir parçası olmayı başarmakla ölçülür.

Adem ve Havva Nereli?

Bir İngiliz, bir Fransız ve bir Amerikalı, Adem ve Havva'nın nereli olabileceğini tartışıyorlardı.

İngiliz, Adem ve Havva'nın İngiliz olduğunu, ancak bir İngiliz'in son elmasını bir kadınla paylaşabileceğini iddia etti.

Fransız ise onların Fransız olduğundan emindi; başka kim bir kadını bu kadar kolaylıkla baştan çıkarabilirdi ki?

Amerikalı ise, "Olsa olsa bunlar Doğuludur," dedi, "başka kim üst baş açıkken ve günde bir elmaya talim ederken hala cennette olduğunu düşünebilir ki?"

Hilalin Bombesi, Haçın Köşesi

Bir bilginimize Doğu ile Batı arasındaki fark sorulduğunda şu yanıtı vermiş:

Doğu ile Batı arasındaki fark, hilal ile haç arasındaki fark kadardır:

Hilal bombelidir, haçtaysa dik açılar vardır. Hilal altında yaşayanlar da bombeli hayatlara sahiptir. Genişler, kurallarla hiç ilgilenmiyorlar, zamanla ilgileri yok, çöl kumu gibi uçuşuyorlar.

Haçın gölgesindekilerse sert ve köşeli hayatlar yaşıyorlar. Yasaları, kuralları olan, dik açılı hayatlar. Hilalin altındaki insana, haçın gölgesindeki düzeneğe inanıyor. Dolayısıyla hilalin altında yaşayanların her biri ayrı bir düzenek geliştiriyor: Küçük topluluklar, küçük düzenler. Haç, insana tek bir düzenek emrediyor.

Doğu ile Batı arasındaki temel fark da budur.

Rekabet mi, İşbirliği mi?

Bir Batılı ile Bir Doğulu

Bir Batılı ile bir Doğulu işadamı ormanın içinde bulunan bir otelin çevresinde dolaşmaktadır. Aniden aç bir aslan üzerlerine doğru saldırmaya başlar.

Her ikisi de korkup aynı anda ormanın içine doğru kaçarlar. Bu sırada Batılı oturarak çantasından spor ayakkabılarını çıkarıp giymeye başlar.

Doğulu, bir yandan kaçarken bir yandan da şaşkınlık içinde sorar:

-Sen o spor ayakkabılarını giyerek, aç bir aslandan daha hızlı koşabileceğini mi sanıyorsun?

Batılı, spor ayakkabılarını giydiği gibi hızla koşmaya başlar. Önce Doğuluyu yakalar, sonra da geçer. Çünkü biri iş ayakkabılarıyla, diğeri spor ayakkabılarıyla koşmaktadır. Doğuluyu geçen Batılı dönüp cevap verir:

- Ben o spor ayakkabılarını giyerek aç bir aslandan daha hızlı koşarım demedim, senden daha hızlı koşarım dedim!

Avrupa ve Amerika toplumlarının oluşturduğu başarı kültürü son yıllarda hızla "Amerikan Usulü"nün etkisi altına girmektedir.

Batı kültüründe risk alma ve rekabet etme özendirilir.

Bireysellik ve aykırılık eğilimleri öne çıkmaktadır. Toplum için değil, kendisi için başarma, en dipten en üste çıkma teşvik edilmektedir.

Başarı, bireysel bir süreçtir.

Bireyler, kendilerini mutlu eden şeylerin peşinde gitmekte özgürdürler.

Doğu kültürünün işbirliğini, reaktif davranış tarzını, kolektif başarıyı, kadercilik anlayışını, ilişkilerin ve dış disiplinin üstünlüğünü tercih eder.

Genelde hüznü ve negatif düşünmeyi seçtiği, kanaatkârlığı talepkârlığa tercih ettiği düşüncesi yaygındır.

Başarı, ortaklaşa varılan bir yerdir.

Aşk, Kadın, Gizem

*“Doğu’da kadın ya köledir ya da kraliçedir.
Kadın köle ise Tanrı onu kocasından,
kraliçe ise Tanrı kocasını ondan korusun.”*

– **Kazım Taşkent**

Doğu filmlerinde izleyicilerin büyük bir çoğunluğu gibi yoksul olan kahramanlar genellikle bir ikilemle karşılaşırlar: Aşk mı, para mı?

Burada Doğu'nun aşk anlayışına özgü bir sır saklıdır:

Aşk bu dünyaya ait değildir. Ve bu yüzden imkânsız ve uzaktır. Ancak bir fedakarlık, vazgeçme, kendini yok sayma eylemiyle elde edilebilir.

Doğulular, Batılılardan farklı olarak sevgi ve aşk diye iki kelimeye sahiptirler. Bu yüzden bir Doğuluyla bir Batılının her konuda anlaşması mümkün olsa da aşk konusunda bu asla mümkün değildir.

Tabii ki Doğulular ve Batılılar birbirlerine aşık olabilirler; bu durum sandığımızdan daha sık meydana gelmektedir. Ancak oturup aşkın ne olduğu konusunda konuştukları zaman anlaşma imkânları yoktur.

Batılının aşk anlayışı tüm hayat felsefesine uygun olarak maddecidir. Yatak odasında yapılan şeye onlar “aşk yapmak” derler.

Aşkları Doğuluların sevgi dediği şeye benzer, iki kişi birbirlerini hoş buluyorlarsa, birbirlerine uygunlarsa, bir araya gelmek için arada bir engel yoksa, kafaca da anlaşıyorlarsa... eee daha ne istiyorsunuz?

Oysa Doğulu bir kadından, “Bence sen çok yakışıklısın, senden hoşlanıyorum, çok da iyi anlaşıyoruz, ama sana aşık değilim,” lafını duyabilirsiniz.

Aşk, Doğuluların çok özel bir insana ve çok özel bir ana sakladıkları şeydir ve öyle kolayca herkese vermezler.

“Aşkın gizemi, ölümün gizeminden daha büyüktür.”

– **Oscar Wilde**

Batılı sırasıyla bütün çıktığı kadınlara aşık olabilir –bununla birlikte belirtmemiz gerekir ki biriyle çıkmak için aşık olmak zorunda değildirler– oysa Doğulu hayatı boyunca bir, en fazla iki kişiye aşık olur. Eğer sayı ikiyi geçerse, bütün Doğulular hayatlarında hiç aşık olmadıklarını itiraf etmek zorunda kalırlar. Çünkü başka bir seçenek yoktur, sık sık aşık olduklarını kabul ederlerse, zaten bu da aşkın ne olduğunu bilmedikleri anlamına gelir.

Batılılar karşılıksız aşk için “platonik aşk” ifadesini kullanmışlar ve onu hafif sağlıksız bir zihinsel durum olarak tasvir etmişlerdir. Oysa Doğulular için bütün aşklar platoniktir. Bir insan ne kadar ulaşamıyorsa, ne kadar uzaksa aşk o kadar büyüktür.

Doğu seksi ve aşkı birbirinden kesin çizgilerle ayırır. Doğu’da genç erkekler –uzaktan–aşık oldukları kızlar hakkındasla “kötü şeyler” düşünmezler.

Doğulu bir kadın sizin onun vücudunu mu, yoksa aşkını mı istediğinizi ısrarla bilmek ister. Batılılar için seks yoksa aşkın olması imkânsızken ve böyle durumlarda onlar psikoloğa giderken, Doğulu için seks aşkı dindiren ilaç, öldüren eylemdir.

Batılılar Doğulularinkine benzer bir aşkı ortaçağlarda yaşamıştır. Şövalyenin kraliçeye olan aşkı. Bu aşk esasen platonik bir aşk olsa da, bugün Batılıların hafızasında öyle kalmamıştır ve eğer filmin sonunda oğlan kızı öpmüyorsa, o film başarısızlığa mahkumdur.

Oysa Doğu filmlerinde kavuşma nadiren yaşanan bir şeydir.

Aşık olan çiftlerden biri ötekinin yaşaması ve mutlu olması için kendini feda eder.

Batı’da aşk bugün medyada bütün şişirilmiş ve ticarileşmiş haline rağmen, ancak sınırlı bir anlama sahiptir ve hayatın sadece belli bir alanını kaplar.

Bir Doğulunun hayatında aşk yoksa o, boşa yaşadığını düşünür. Ne ekmek, ne hava, ne su, hiçbir şeyden tat almaz.

Doğulu için hayatın anlamı aşktan gelir.

Batılının aşkı, fazla kafa yormaması için bir an önce ortaya çıkarılması ve karşılığı olup olmadığının bilinmesi gereken bir duygudur.

Doğulunun aşkı gizlenen, gizlendikçe büyüyen, gizli gizli kabuğu kaldırılıp zevkle kanatılan bir yaradır.

*“Gâh eserim yeller gibi
Gâh tozarım yollar gibi
Gâh coşarım seller gibi
Gel gör beni aşk neyledi.”*

- Yunus Emre

Evlilik – Aile

“Batı’da kadına erkeğin önünde, Doğu’da ise arkasında yer verilmiştir. Fakat rollerinde bir fark yoktur. Birincisi erkeği istediği yere sürükler, öteki ise iter.”

– Kazım Taşkent

Evlilik, aşk, sevgi gibi çok önemli duygusal konular üzerinde de Doğu ve Batı uygarlıkları arasında bazı kökten gelen ayrımların olduğu yadsınamaz.

Batı kültüründe çokça yerini bulan tutku, coşku dolu aşkların karşısında Doğu kültüründe çok derinlere işlemiş bütünsel, özverili sevgiler bulunur.

Hatta çoğu Batı, özellikle de Avrupa dillerinde aşk sözcüğü ile sevgi sözcüğünün birbirine bitişik anlamsal bağlamlarda karşımıza çıkması aslında aşktan ayrı özgün bir sevgi anlayışının yerleşmediğine işaretler.

Batı dilinde akrabalık sözcüklerinin çeşitliliğinin az olması aile kavramının Doğu-Batı arasındaki farklılıklarını açıkça gösterir.

Doğu dillerinde çoğu kez sevgi farklı sözcüklerle ifade edilirken aşk kavramı ayrı bir mecrada kendine yer buluyor.

Örneğin, görücü usulü evlilik biçiminin Doğu ve Doğu toplumlarına özgü bir gelenek olduğu yadsınamaz ve cinsel özgürlük temelli gelişen flört, aşk, erkek/kız arkadaşlık kavramlarının da bu biçimleriyle yani hâlihazırdaki uygulamaları ile Batı'dan kopup gelen Batı'da evrilen ilişki biçimleri olduğu söylenebilir.

Batı'daki özgür cinselliğin doğasında bulunan seçim kavramı, evlilik kavramına da yansıyor.

Batı evlenmesinin öncülü olan flört ve aşk gibi kavramlar evliliğin aslında bir özgür seçim olduğu tezini destekliyor.

Oysa Doğu’da evlilik bir seçim değil topluma uyum sağlamanın ve normal bir yaşantının gereği gibi gözükmeştir.

Sevginin evlilik içinde doğacağı hatta aşkın evlilikle alevleneceğine göndermede bulunan “Evlilikte keramet vardır” sözündeki Doğu motifinin öbür yanında “Hayatımın erkeğini bulmadan evlenmem” sözündeki Batı motifi bulunmaktadır.

Evlilik konusunda iki zıt olmasa da ayrık görüşün;

Doğu ayağındaki en büyük yanlış, evliliğin yani birlikte yaşama etkinliğinin sevgi, ilgi, aşkı kendiliğinden körükleyeceği fikridir.

Batı ayağındaki en büyük yanlış ise yanlış kişiyle yani hayatının aşkıyla evlenmediğini düşünerek hızla boşanma, ayrılma, kopma çabasına girmektir.

Batılı Erkek ile Doğulu Erkek Arasındaki Komik Farklar

Batılı erkek, “Ne bakıyon lan!” diye kafa, göz dalmaz.
Doğulu erkeğin ise dalması için bakmak şart değildir.

Batılı erkek trafik kurallarına uyar, sosyal hayatı düzenlidir.
Doğulu erkek trafik kurallarından nefret eder, sosyal hayatı karmaşıktır.

Doğulu erkek, kendi haline bakmadan, sevgilinin saçlarının ipek gibi, yüzünün de bebek gibi olmasını ister.

Batılı sevse yeter...

Doğulu erkek “çok güzel ısrar eder.”
Batılı ısrar nedir bilmez.

Batılı erkek, garson olarak çalışsa dahi, ev, araba sahibi olabilir, her sene yurtdışında tatil yapabilir.

Doğulu erkek Batılı erkekten kat kat fazlası çaba sarf etse dahi, ancak kirasını öder, yurtiçinde bile olsa tatile çıkamayabilir.

Batılı erkek, Doğulu erkek ile arasındaki farkları düşünmez.

Batılı erkek sevişmeden önce duş alır.
Doğulu erkek ise seviştikten sonra...

Doğulu erkek, kadınlar kadar hassas yaratılışlı değildir, fakat Batılı olan erkeklerin öyle olduğu düşünülür.

Yanında eşi olan Batılı erkeğe, “Eşiniz çok güzel,” dersanız teşekkür babında bir tebessüm alırsınız.

Aynı cümleyi bir Doğulu erkeğe söylemeye kimse cesaret edemez.

Harem

Harem, genel Batı zihniyetinde “okeşli cinsel ahlak bozukluğunun ve keyfi zalimliğin mekânı” olarak simgeleşmiştir. Birçok Batılı araştırmacının ciddi karşı koymasına rağmen hareme ilişkin bu yaygın fişleme sistemi değişmiş değildir. 1700 ila 1850 yılları arasındaki 150 senelik dönemde Avrupa kitap piyasasının peynir ekmek gibi tüketilen yayınları arasında üst kapağında sadece gözleri gözüken çarşafli kadın resimlerinin yer aldığı, isimlerinde de “harem”, “Türk”, “Arap”, “prenseler” sözcüklerinin geçtiği eserler devasa rakamlarda satmıştır.

Bir kağı dışında tamamı erkek olan yazarlarının büyük bir kısmı Doğu’yu görmemişti bile. Doğulu bir ülkeyi ziyaret ettiğini söyleyen ve gerçekten de böyle bir seyahatte bulunanlarının ise hareme ilgili gözlemleri hayalden öteye gitmiyordu.

Konuya el atan yazar –ki atmayan neredeyse kalmamıştır– kendi eserinde çoğu zaman “röntgenci” pozisyonuna düştüğüne aldırmadan “haremin cinsel işlev alanı” olduğunu tasvir etmektedir. Bu tasvirler Hristiyan olmayan bir dünyanın “cinsel hapishane”sini tanımlıyordu okurlarına.

Batı, “iffetsiz Doğu” anlayışının sınırlarını zamanla daha da genişletmiş, Hint ve Çin’i de bu kategoriye almıştır.

Binbir Gece Masalları: Doğu ve Kıskançlığın Kökeni

Binbir Gece Masalları, kadın ve erkek arasında aşka ait tüm ilişkileri ve duygu hallerini anlatır: Kıskançlık, ahlak, bastırılmış cinsellik, intikam, baştan çıkartma ve fantezi. Bu masallarda kadın hep baştan çıkarıcı ve güvenilmez bir karakter çizer. Kadınlar, şehirler şahı Şehriyar'a da onun küçük kardeşi ve başka bir ülkenin hükümdarı, zamanlar şahı Şahmanaz'a da sadakat göstermez. Ve Doğu'nun erkekleri kıskançlık krizleri içinde ölüm ve intikam saçarlar kadınlara.

Bu masalda, hükümdar Şehriyar, her ava gittiğinde haremdeki kadınların saraydaki köleleriyle gizli bir aşk şölenine katıldıklarını öğrenir. Gördüklerinin hepsini kılıçtan geçirmesi benliğini yakan kıskançlığı dindirmeye yetmez. Her gece bir bakireyle evlenir ve her sabah o bakireyi öldürür. Neredeyse ülkesinde evlenecek bir bakire kalmayınca kadar.

Vezirin kızı Şehrazat kendini feda edip hükümdarla evlenir. İlk gecenin sabahı daha gelmeden, ölümün ışıkları henüz doğmadan, Şehrazat'ın kız kardeşi Dünyazad içeri girer ve “Ablacığım bana bir masal anlat,” der. Hükümdarın merak duygusu uyanır ve kabul eder. Şehrazat masal anlatmaya başlar ama masalın sonunu sabaha yetiştirmez. “Ama Şahım beni bağışlar, yine hayatta kalırsam, gelecek gece anlatacaklarımın yanında bu masal hiç kalır,” der ve o gece kılıç darbesinden kurtulur. Bu her gece böyle devam eder. Şehrazat, masal anlatarak ölümü oyalar.

Şehriyar için kadınlar ikiye ayrılır: İhanet edip öldürülenler ve ihanet etmeden önce öldürülenler. Doğu'nun meçhul ülkesinin sultanı, bir daha asla ihanete uğramamak için sadece bakiyelerle evlenir ve onları bir gün bile yaşatmaz. Kadını öncesiz ve sonrasızlığıyla ister.

Doğu'ya özgü paradokslar ve duygu labirentleri, minyatür resimlerindeki gibi birbirinin içine geçer Binbir Gece'de.

Temizlik-Hamam Kùltürü

18. Yüzyılda Anadolu'yu gezen Batılı bir seyyah, “Anadolu halkı kadar temizliğe düşkün bir halka hiçbir zaman rastlamadım. Bunu fark etmek için onu hamamda görmek kâfidir. Elbisesi yamalı bir adam çıkagelir. Soyununca bakarsınız ki iç çamaşırları şaşılacak kadar beyaz ve tertemizdir. Avrupa'da ise durum ekseriye tam tersinedir,” demektedir.

1638'de İstanbul'da (Boğaziçi ve uzak semtler dışında) 302 halk ve 14234 özel hamam vardı. Türk köylerinin büyüklerinde bile kubbeli hamama tesadüf edilmekteydi.

Bu durum Avrupalı seyyahları çok şaşırtmıştır. Zira o asırlarda Avrupa'da yıkanma âdeti yok gibiydi, sağlığa zararlı sayılırdı. En büyük hükümdar saraylarında bile hamam, banyo ve benzeri bir şey yoktu. Fıçı içinde bazen yılda bir defa yıkanılırdı. İlk banyo dairesini, 18. yüzyılın sonlarında Versailles Sarayı'nda Kraliçe Marie Antoinette yaptırmış, burası ihtilalcilerin eline geçince, halk çok ayıplayıp, kraliçeyi lüzumsuz israf-la suçlamış, çok alay eden, mizahi yazılar yazan ihtilalciler de olmuştu.

Doğu & Batı Aile Sözlüğü

Doğu ve Batı’da kişiler, nesneler bambaşka anlamlarla yüklenerek başkalaşmışlardır. Bazen aynı şeyleri söylediğimizi düşünebiliriz, oysa o kadar farklı şeyleri kastederiz ki...

1. Kaynana

Doğu’da – Hayatınızı çekilmez hale getiren bir kadın.

Batı’da – Asla kavga etmeyeceğiniz bir kadın; başka nerede bebeğinize böylesine düşkün bir bebek bakıcısı bulabilirsiniz ki?

2. Koca

Doğu’da – Sizden çok annesini dinleyen, kendisine ve ailesine hizmet etmeniz için size emirler yağdıran sıkıcı bir insan türü.

Batı’da – Yine sıkıcı ama evinizin temizlenmesi gerektiğinde el altında olan daha kullanışlı bir insan türü.

3. Arkadaş

Doğu’da – Gece veya gündüzün herhangi bir zamanında evine uğrayabileceğiniz ve her zaman güler yüzle karşılandığınız bir kişi.

Batı’da – Öncelikle arayarak müsait olup olmadığını öğrenip ona göre görüştüğünüz bir kişi.

4. Karı

Doğu'da – Duş almaya giderken size havlunuzu veren bir kadın.

Batı'da – Duş almaya giderken sizden banyoyu temiz bırakmanızı isteyen bir kadın.

5. Oğul

Doğu'da – Pazardan dönerken size sormadan alışveriş poşetlerinizi taşıyan bir genç çocuk.

Batı'da – İş yapmaya başladığınızda çok fazla ödevi olduğunu birden hatırlayan bir genç çocuk.

6. Kız

Doğu'da – Uyumaya başladığında gözlerinizi ıslatan sevimli bir oyuncak bebek.

Batı'da – Uyumaya başlamadan çok daha önce sizi sinirden ağlatan sevimli bir oyuncak bebek.

7. Baba

Doğu'da – Korktuğunuz ve asla karşı gelmediğiniz bir kişi.

Batı'da – İtaat ediyor gibi göründüğünüz bir kişi; her şeyden öte okul paranızı ödeyen kişidir.

8. Mühendis

Doğu'da – Saygıdeğer bir işi olan ve pek çok üst düzey dostu olan bir kişi.

Batı'da – Hep bir gün zengin olacağını düşleyen, istikrarlı bir işi olmayan kişi.

DOĞU İLE BATI ARASINDAKİ TEMEL FARKLAR

Mekân

Doğu yekpare bir mekânda yaşar.

Aşinalık ve tanıdıklık önemlidir.

Toplu taşıma aracı olan minibüsleri kanaviçelerle donatır.

Yabancı bir ülkeye gittiği zaman annesinin yemeklerini arar.

Evi gibi olan yerlerde rahat eder, evi gibi olmayanı sevmez.

Doğulu, farklılığı bir başarısızlık veya yanlış anlama gibi görür.

Yabancı bir mekânda tedirgin, ihtiyatlı ve güvensizdir.

Batılının mekânı hayatı gibi parçalıdır.

Mekânda yer değiştirildiğinde yabancı bir yere gelmek, onun için normaldir.

Başka bir ülkeye gittiğinde, hiç bilmediği tatlarla karşılaşmaktan memnundur.

Yabancı bir ülkeye gittiğinde en son görmek istediği şey annesidir.

İşe mi Yarasın, Güzel mi Olsun?

Batılı bir ayakkabı imalatçısı, bütün insanların hayalindeki ayakkabı fabrikasını yarattığını söyleyen Doğulu bir ayakkabı şirketini ziyaret eder. Batılı bakar ki ayakkabı fabrikası gerçekten de vaha gibi bir bahçenin ortasına kurulmuştur; bahçede pınarlar akmakta ve çay molası veren işçiler büyük ağaçların gölgesinde sohbet etmektedir. Fabrikanın kendisi de tam bir sanat harikasıdır. Güneşin altında parlayan mermerden bir anıt gibidir. Batılı, bir sanat eseri olan fabrikayı uzun uzun seyreder ve keyifle arkasına yaslanmış nargilesini içen fabrika sahibine bakar. Doğulu patron, “Haa,” der, “demek fabrikayı gezmek istiyorsun.”

Fabrikanın altın işlemelerle süslü büyük kapısından içeri girerler. Küçük bir havuzun bulunduğu giriş kısmında ana kapı kadar etkileyici iki küçük kapı daha vardır. Kapıların üzerine kaligrafik yazıyla “yazlık ayakkabılar” ve “kışlık ayakkabılar” yazılmıştır. Batılı fabrika sahibi bir kez daha etkilenmiş bakışlarla Doğulu arkadaşına bakar. Kışlık ayakkabıların olduğu kapıdan içeri girerler. Rengârenk halılarla döşenmiş bu yerde de bir sürü kapı vardır ve her birinin üzerinde “botlar”, “yarı botlar”, “lastik ayakkabılar”, “deri ayakkabılar” vs. yazan bir sürü kapı daha vardır. Batılı, bu güzel labirentin içinde hayranlıkla yürüyerek kapı üstüne kapı açar ve nihayet görmek istediği ayakkabı modelinin olduğu kapıya ulaşır. Bir de ne görsün, önünde fabrikanın uçsuz bucaksız bahçesi uzanmaktadır. Şaşkınlık içinde geriye döner ve arkadaşına, “Ayakkabılar nerede?” diye sorar. Doğulu patron güler ve şöyle der: “Boş ver ayakkabıyı, dekorasyon nasıl dekorasyon?”

Zaman

Doğu'da her gün bir öncekinin aynısıdır.

Böyle gelir böyle gider.

Böyle gelip böyle gitmiyorsa, bir şeyler çok ters gidiyor demektir.

Batılı için zaman sürekli tüklenen bir şeydir.

O, bir zaman sıkıştırmasıyla yaşar.

Zaman geçtiği halde bir şeyler değişmemişse, işler çok ters gidiyor demektir. Vakit kaybı, nakit kaybıdır.

Doğu'da zaman, mekân gibi yekparedir. Beş dakika sonra demek, daha sonra demektir.

Bu, birkaç saat sonra da olabilir, yarın da olabilir, gelecek hafta da.

Zamanın ölçülebilir birimlere ayrılması bir Batı icadıdır. Onun için beş dakika demek, yelkovanın altmış saniyesinden oluşan beş tik taktır ve nesnel olarak ölçülebilir.

Ona, beş dakika sonra deyip on dakika sonra ilgileniyorsanız, ya sözüne güvenilmez birisinizdir ya da ne yaptığınızı bilmiyorsunuzdur.

Hareket

Hareket, Doğu'da yer çekimi tarafından belirlenir.

Atalet doğanın kuralıdır ve onunla savaş beyhudedir.

Oturmak ayakta olmaktan, uzanmak oturmaktan daha iyidir.

Batı'da hareketsizlik, en basitinden ölümdür.

Hareket etmeyen nesnelere “bozuk” denir.

Batı'da doğanın bir kuralı olarak, savaşımdan hiçbir şey elde edilemez.

Çabalamadan elde ettikleri, Batılıda suçluluk duygusuna neden olur.

Hareket daireseldir, tilki dönüp dolaşıp kürkçü dükkânına gelir.

Çalışmanın amacı dinlenmek, oturup rahat etmektir.

Doğu’da hareket, henüz yerini bulamamış bir nesnenin geçici dengesizliğidir.

Hareket çizgiseldir.

Dönüp dolaşıp aynı yere gelince bunun adı “fasit daire”, içinden bir an önce çıkılması gereken bir yerinde saymadır.

Batı’da koşmak yürümekten, uçmak ise koşmaktan daha iyidir.

Hayat Tavrı

Doğulu, edilgen ve kabullenicidir.

Ona göre, azına kanaat getirmeyen çoğunu alamaz.

Olur da fazlasına ihtiyaç duyarsa, sabah erken kalkıp kısmet dağıtılırken göz önünde bulunmaya çalışır.

O bütün dünya ona aitmiş gibi serbestçe alır ve verir.

Gelecek kaygısı gütmaz.

Kefenin cebi olmadığını çok iyi bilir. Hayata çıplak gelinir, çıplak gidilir.

Batılı da dünyaya çıplak gelir.

Ama ölmeden önce en azından tabutta giymek için şık bir takım elbise alacak kadar para kazanmış olmalıdır.

Bilir ki ağlamayana mama verilmez.

Doğulu doğduğunda sofraya sevinçle bir kaşık daha eklenir.

Biri doyuran ikiyi, ikiyi doyuran üçü de doyurur.

Yemek ortak bir kaptan yenir.

Batılı fakir ve suçlu doğar, çalışır, didinir ve başarılı olursa kendini sonunda affettirir.

Sofraya kendi eliyle bir kaşık koyar. Kendi tabağını ve yiyeceğini de yanında getirir.

Doğulu eyleme geçmeye gerçekten gerek var mı diye düşünür. Varsa düşünmeden kalkar ve yapar.

Önünde sonsuz bir zaman vardır.

Yanlış yaparsa, yanlışını bilgelikle kabullenir ve onunla birlikte yaşamaya çalışır.

Olmuyorsa, bozar ve yeniden yapar. Yapa boza sonunda ustalaşır.

Tam ustalaşamasa da canını sıkmaz, ne de olsa kul hatasız olmaz.

Batılı eyleme geçmeden önce, eylemi kafasında aşamalara ayırarak tek tek gözden geçirir.

Bir hata yaptığıında durur ve bütün süreci bir daha gözden geçirir.

İstediği sonuca ulaşamazsa, başarısız olmuştur.

Batı'da düşünen insanlara saygı duyarlar, onu ödüllendirir, yüceltir ve alkışlarlar.

Doğu'da düşünenin kafasına vururlar. Olmazsa tehdit eder ve korkuturlar, yine olmazsa, hapse atarlar. Olmadı, asarlar.

Cehennem

Dört samimi arkadaş aynı arabada yolculuk ederken trafik kazasında ölürler. Karşılarına çıkan Azrail, onlara, “Türk cehennemine mi yoksa Avrupa cehennemine mi gitmek istersiniz?” diye sorar. Talihsiz dörtlü aradaki farkın ne olduğunu öğrenmek isteyince Azrail yanıtlar: “Avrupa cehenneminde her gün bir kepçe, Türk cehenneminde her gün bir kova bok yersiniz.” Bunun üzerine içlerinden üç tanesi, “Biz Türk doğduk, Türk ölürüz,” der. Bir tanesi ise uyanıktır, Avrupa cehennemini seçer.

Aradan epey zaman geçer. Avrupa cehennemindeki adam artık kepçe kepçe yemekten bıkmıştır, arkadaşlarının durumunu merak eder, hallerini görmek için onları ziyarete gider. Oysa arkadaşları şen şakrak gülere karşılarlar onu. Dayanamaz sorar: “Ben bir kepçesini hazmedemezken siz her gün bir kova bok yiyip nasıl bu kadar neşeli olursunuz?” “Oğlum,” derler, “Burası Türk cehennemi; bir gün bok olur kova olmaz, bir gün kova olur bok olmaz. Üç aydır bir bok yediğimiz yok!”

Doğa Anlayışı

Doğu'da doğa saygı duyulması gereken, kendi kurallarını kendi belirleyen, kimi zaman bu kuralları kendi isteğine göre değiştiren güçlü bir ebeveyn gibidir.

Verip vermemek ona kalmıştır.

Bize düşen verileni dikkatli harcamaktır.

Doğulu bir dağa baktığı zaman hayatın ihtişamını ve kendi küçüklüğünü görür.

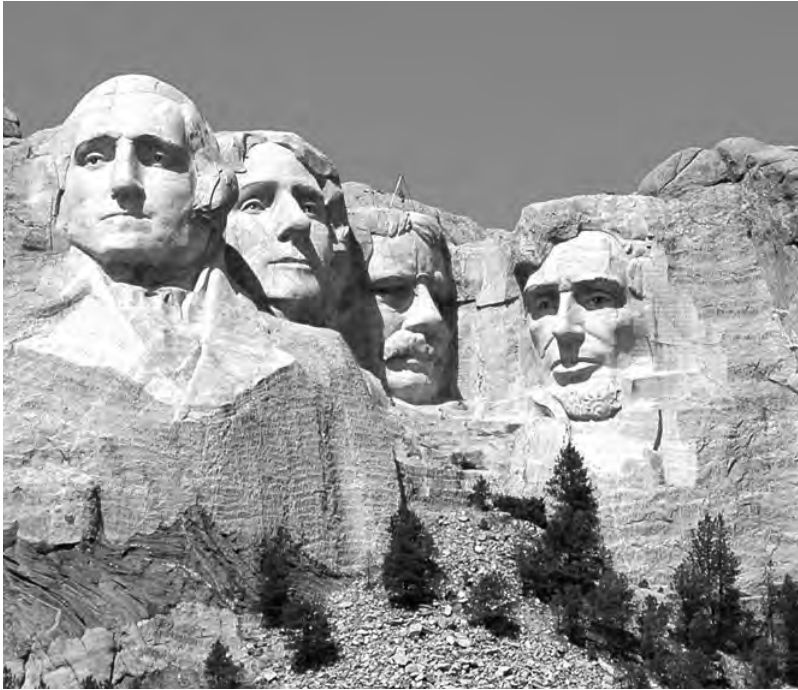

Batılı için doğa yorulmayan bir köle, tükenmez bir kaynaktır.

Zapt edilmesi, evcilleştirilmesi ve sağılması gereken yabancı bir inektir.

Ne kadar verdiği, ona ne kadar kötü davrandığınızla orantılıdır.

Batılı bir dağa baktığı zaman krom, nikel ve alüminyum görür.

Doğa'nın Dengesi

Temel ormanda ağaç kesiyormuş. O sırada ormanda yürüyüşe çıkan çevreciler Temel'i bu vaziyette görünce bir güzel pataklamışlar. Temel, üstü başı perişan halde köye dönerken Dursun 'a rastlamış. Dursun:

– Ula Temel, bu ne hal böyle? diye sormuş.

Temel de anlatmış:

– Ormanda ağaç keseydum, birden kalabaluk pir grup, Doğan'ın yengesini bozmuşum diye dövdü peni. Halbuki ne Doğan'ı taniyruuum, ne de yengesuni...

Düşünme Şekli

Doğu, “Niçin?” diye sorar. Şeyler arasındaki bağlantının ve büyük hikayenin peşindedir. Sonunda hayatı güzelleştirecek, tatlandırarak bir hikâye duymak ister. Amacı ibrettir.

Batı, “Nasıl?” diye sorar. Nesneler arasındaki neden-sonuç ilişkisini çözmeye ve sonra onu taklit etmeye çalışır. Amaç faydadır.

Ötekiyle İlişki

Doğu’da hareket noktası “biz”dir.

Doğulu, kendini her zaman büyük bir ailenin parçası olarak görür.

Soğuk ve mesafeli kültürleri anlamakta güçlük çeker.

Kişisellik alanının çapı, iki kilometre kadardır.

Batı’da hareket noktası “ben”dir.

Karşıdaki babası bile olsa ötekidir.

Kişisellik alanı kolun uzandığı yerde başlar.

Doğu’da ya aile üyesinizdir ya da öteki, yani yabancı.

Yabancılar nazik ve iyi davranılır. Fakat aile üyelerine kötü davranma özgürlüğü vardır.

Batı’da herkes ötekidir.

Ötekiler arasındaki fark, sadece bir derece farkıdır.

Çocuk, annesine, “Sen kim oluyorsun da bana annelik yapıyorsun?” diye sorma hakkına sahiptir. Anne, bunun nedenini açıklamak zorundadır.

Doğu’da aslında yabancı yoktur.

Eğer bir kişi dilinizi anlamıyorsa mutlaka sağır olduğu içindir.

Söyleneni anlamadıkları zaman bağırarak gerekir.

Batı’da yabancılık bir gelişmemişlik belirtisidir.

Ten rengi genelde sorun değildir, ama eğer dillerini anlamıyorsanız sizi eğitip adam ederler.

Yapacağınız işi aksanınıza bakarak belirlerler.

Doğu’da hiyerarşik bir ilişki geçerlidir.

Kimin daha üstün olduğunu bulmak için mala, mevkiye, güce, yaşa ve en son akla bakılır. Bunlar arasında bir fark yoksa uzun boylu olan üstün kabul edilir.

Boylar da eşitse mecburen güreş yapılır.

Batı’da ilişki karşılıklıdır.

Bozulmaz bir eşitlik ilkesine dayanılır. Bu eşitliği bozmak için ortaya çıkarılan mal, mülk, cinsiyet meseleleri, kişilik haklarına saldırı olarak görülür.

Sözler yabancı bir ülke vatandaşı tarafından bir Türk vatandaşına söylenmektedir:

“Sizin en büyük sorunuz da bu. Bir rakı sofrasında dost olup ertesi gün birbirinizi bıçaklayabiliyorsunuz. İlk tanışmanızda yakınlaşıp, birbirinizi tanıdıkça uzaklaşıyorsunuz.

Biz ise tersini yapıyoruz. Uzaktan başlayıp ağır ağır yakınlaşıyoruz. Dost olmamız uzun sürüyor ama dostluklarımız kalıcı oluyor.”

Batı'da Hatırlanması Tavsiye Edilen Basit Kurallar

1. Her kültürün kendine özgü bir mizah anlayışı vardır. O yüzden anlamaya çalışmayın! Eğer uyanık olursanız, ötekilerin yüzlerinde nerede gülünmesi gerektiğinin mesajlarını yakalayabilirsiniz. Gülerken orta bir ayar tutturun, kahkaha atmak yerine gülümseyin ki size deli veya tuhaf etiketi yapıştırılmasın.

2. Bir lokantadayken garsonun da bir insan olduğunu sakın unutmayın! O, orada çalışan, sizin gibi bir insandır, köleniz değil. Lütfen bardaki garsonu sigara almaya göndermeye teşebbüs etmeyin, zaten lafı yemeniz kaçınılmazdır. Unutmayın ki o arkadaşınız da değildir. Tabakları kaldırmasına yardım etmeyin. Hele hele yıkama işine hiç girişmeyin.

3. Görgüsüzler kategorisine girmek istemiyorsanız, nerelerde bahşiş bırakıldığını iyice öğrenin. Hesabınızın yüzde onu kadar bahşiş verin.

4. Restoranlarda servisi bekleyin, içkinizi yudum yudum içerek sabırlı olun. Çünkü büyük ihtimalle oraya haykıran midenizi bastırmak için değil, yemek keyfi yapmak için geldiğiniz düşünülür.

5. Masanız silinmiyorsa, bu daha çok kalmanızı istedikleri içindir. Masanız siliniyorsa artık gitme vaktiniz gelmiştir.

6. Yardım etmek istiyorsanız, önce sorun. Yardım teklifiniz kabul edilmedikçe asla el uzatmayın.

7. Irk-temelli, klişe, cinsiyetçi, kültürel veya dini fıkralar anlatmaktan sakının.

8. Bir eve misafirliğe gittiğiniz zaman kullanacağınız her şey için izin isteyin. Aranızdaki sohbete güvenip hemen televizyonun kumandasına uzanmayın. Yemeğe davet edilmişseniz çatalınızı elinize alırken bile izin isteyin. Çok sıkışmış olsanız bile izin almadıkça tuvalete gitmeyin.

9. Ne kadar şirin olursa olsunlar, çocukların kafasını okşamayın. Kaybolmuş bile olsanız, sokaktaki insanları durdurup soru sormayın. Bunun için görevli bir memur bulmaya çalışın.

10. Abartılı veya yüksek sesli protesto ve davranışlardan sakının.

11. Emin olmadığınız durumlarda, geri planda kalın ve mizahtan kaçının. Ayrıca kendinizle dalga geçmek sıklıkla gergin durumları çözer.

Neyi Görmemiş?

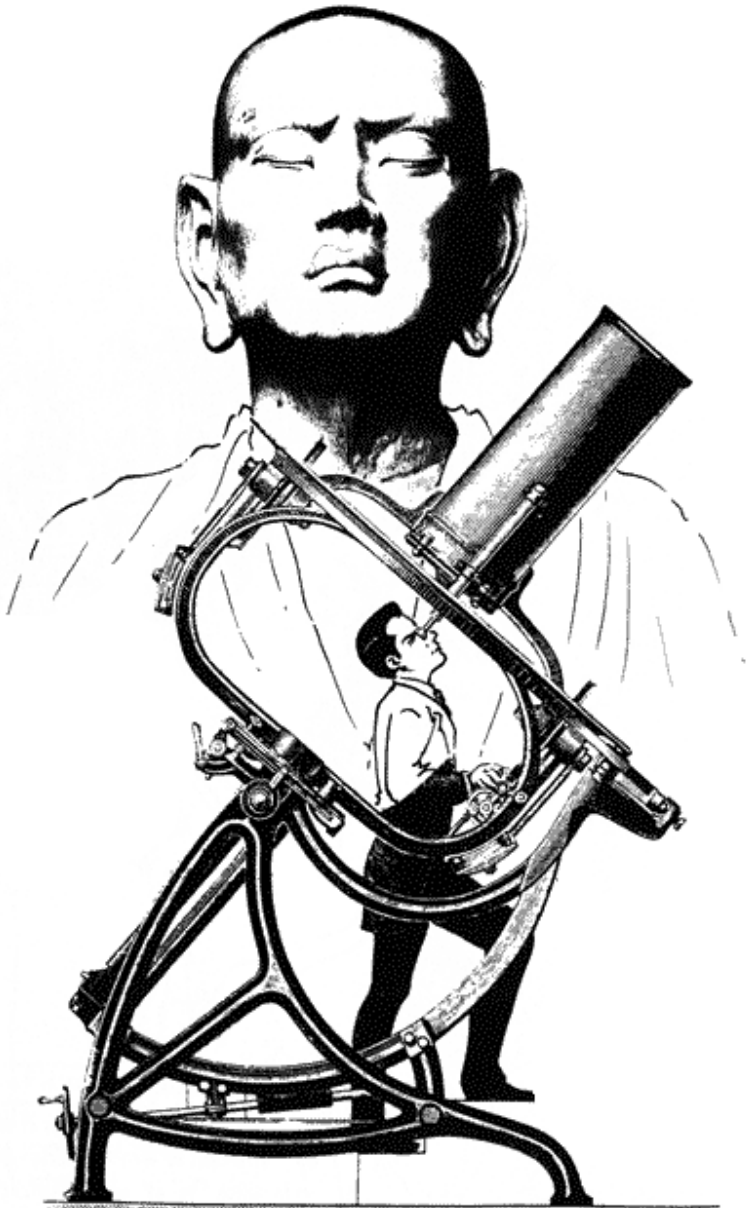
Şoför, kullandığı taksiyle “sağa dönülmez” işaretine rağmen sağa saptığı sırada, trafik polisinin keskin düdüğü sesiyle birden yavaşladı, sonra yolun kenarına çekilerek durdu. Trafik polisi, sağ elinde zincirden tuttuğu düdüğü sallaya sallaya yürüyerek taksinin yanına geldi, sert bir sesle sordu:

— Levhayı görmedin mi?

Şoför, kabahatli olduğunu kabul etmenin rahatlığı içinde itirafta bulundu:

— Görmesine gördüm de sizi görmedim...

Doğu & Batı Felsefeleri Arasındaki Farklar

İnsanlık tarihi dünyaya ve hayata dair çok farklı soru ve cevapları içeren düşüncelere tanık olmuştur. Hem Doğu hem Batı kendi yaşantılarına uygun, onları besleyen ve doğrulayan felsefelere sahip olmuştur.

Doğu düşüncesi organiktir. Örneğin, bir devlet, bir insan, bir toplum doğduğu gibi ölür. Ölüm kaçınılmaz bir doğa yasasıdır ve her yerde geçerlidir.

Batı için ölüm işlerin ters gitmesidir ve mutlaka bir nedeni vardır.

Doğulular görünür neden ne olursa olsun, her zaman eceli geldiği için ölür.

Batılıların ölümüne neden olan şey ise bir hatadır; kötü beslenmiştir kalp krizinden ölür, dikkatsizdir trafik kazasından ölür.

Tedbir

Papaz, ölmek üzere olan adamın üzerine eğilerek, “Ölmeden önce şeytanı ve onun kötülüklerini lanetle,” der. Ancak adamdan ses çıkmaz. Papaz, isteğini bir kez daha tekrarlar, ama hastanın sessizliği sürer. Sonunda Papaz kızgın bir ifadeyle, “Neden şeytanı ve kötülüklerini lanetlemiyorsun, bre gafil?” diye sorunca adam halsizce karşılık verir: “Nereye gideceğim belli olmadan kimse hakkında kötü konuşmak istemiyorum.”

Doğu felsefesinde hakikatin kaynağına, ruh-beden-akıl diyagramındaki ruh ile ulaşılmaya çalışılır. Bilgi ancak sezgi ve ilhamla elde edilir. Bilgi erdemdir, lütuftur; doğru yaşamak için gereklidir.

Batı felsefe geleneğinin özü mekanik görüşe göre, bilgi faydadır, yararlıdır, bir işleve hizmet eder. Bir işlevi, bir faydası olursa bilgidir.

Doğu felsefesinde asıl amaç var olanı, sükûneti korumaktır. Arketipi bilgedir. Bilge korur, gözetir, hak dağıtır.

Batı felsefesinde amaç var olanı daha iyi hale getirmek için değiştirmektir. Arketipi bilgindir, bilgin var olanı değiştiren, daha etkin, daha ekonomik, daha hızlı yolu bulandır.

Doğulu keşfeder.

Batılı icat eder.

Doğu felsefesinde varlık, tündengelimci bir tarz ile kavranır. Bu nedenledir ki bir ağacın varlığında tanrının varlığı hissedilebilir. Dolayısıyla ölüm korkulacak bir mefhum değildir.

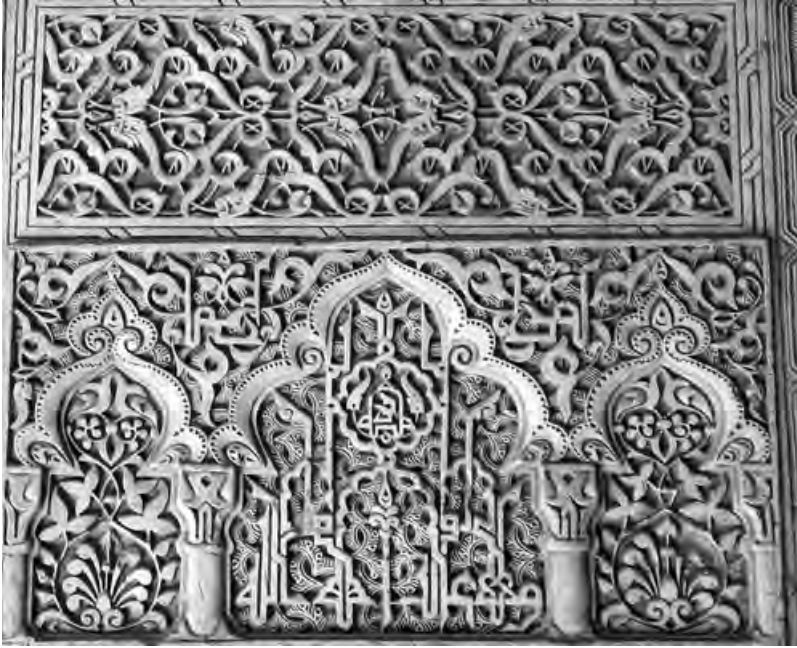
İnsan sadece geldiği yere dönecektir. Ölüm, Mevlana'nın "Vuslat"ı, Buda'nın "Nirvana"sıyken, Hak'ta fena bulan insanı kâmilin nefsinin akıbetidir.

Batı felsefesinde kökü bireysellikle sulanmış tümevarımsal bir kavrayış mevcuttur. Yani bütünden parçaya doğru değil, parçadan bütüne doğru bir hareket mevcuttur.

Ölüm, elbette korkulacak bir şeydir. Ölüm, dibi olmayan karanlık bir kuyudur. Nietzsche ölüm kavramını Doğu'dan çok farklı işler. Onun düşüncesi "Endizm" yani sonculuktur.

Ölümün sonrasına ait fikirler bulanıktır ve kesin değildir.

Sanattaki Farklılıklar

Doğu ve Batı hayatın her alanında olduğu gibi sanat konusunda da birbirinden ayrılır.

Batı’da bir sanat eserine baktığınız zaman, hayatınızda ilk defa gördüğünüz bir şeye baktığınız kesindir. Sanatçı daha önce yapılmamış olanı bulup ortaya çıkarmak ve onu kendi bireyselliği içinde aramakla yükümlüdür. Elbette etkilenme kaçınılmaz bir şey olarak kabul edilir, ancak eğer bir sanat eseri daha önce gördüğünüz bazı eserlere benziyorsa, ortada bir taklit olayı var olabilir ve taklit Batı sanatı için utanç verici bir şeydir. Nitekim Batı’da sanat eserleri birbirlerinden imzalarıyla ayrılır-

lar. Hepimiz biliriz ki, bir Van Gogh ile bir Picasso arasında dünyalar kadar fark vardır.

Doğu sanatına ait bir esere bakıp kendinize, “Sanki bunu daha önce görmüştüm,” derseniz, size, ““Sanki” konusunda yanılıyorsunuz, mutlaka daha önce görmüşsünüzdür,” derler. Doğu’da sanatsal formlar sabittir ve doğaya yeni bir bakış açısı getirmek yerine, doğanın özünde, zamansız ve mekânsız olarak bulunanı temsil etmeye çalışır. Klasik sanatlarda, örneğin hat sanatında, ebruda, tezhip sanatında veya klasik Türk müziğinde sizden önce sayısız defa yapılmış olanı bir kez daha ama en iyi şekilde yapmaya çalışırsınız.

Oysa Batı'da kendi üslubunuzu bulmamışsanız, başarısız kabul edilirsiniz. Doğu'da sanatçı bütün üslupların dışına çıkarak, belli bir formu hiçbir bireysellik izi bırakmadan tekrar üretmek ister.

Figüratif sanat Batı için bir hareket noktası olsa da Doğu için bir küfürdür. Doğulular bir insanı çizerken bile sembolik bir şekilde çizer. Resmi çizilen kişinin resme benzemesi şart değil, hatta gereksizdir. Ancak o kişi genel kompozisyon içinde kendisinin kim olduğunu gösterecek belirtilere, örneğin bir padişah veya bir köylü olduğunu gösteren işaretlere sahip olmalıdır.

Burada Batı ile Doğu'nun hayata bakışında temel bir farka tanık oluruz. Batı tekile bakar ve onu istisnai ve özel bir durum alıp anı biricikliği içinde yakalamaya çalışır. Doğu'da tekil tümelin zayıf bir yansımasından başka bir şey değildir. Doğu'da bireysel gerçeklik ve an, bütünün sonsuz kere tekrarlanan bir oyunundan başka bir şey değildir; o, tekil olanda bütünün yansımasını arar.

Hikâye ve Fıkralardaki Farklılıklar

Doğu ülkelerinde hikâyeler uzun yıllar hayat dersi vermek amacıyla kullanılmıştır. Çoğu zaman hikâyeleri halka ulaştıran hikâyeci ve dervişler, bu şekilde gereksinim duyulan bilgiyi ve özdeşleşmeleri sağlamış, hayatın güçlükleriyle mücadelede insanlara yardımcı olmuşlardır.

İnsanlar akşamları kahvehanelerde, hikâye anlatmak üzere özel olarak düzenlenen mekânlarda ya da geniş aile toplantılarında bir araya gelirdi. Hikâyelerin bazıları anlatılır, bazıları şarkı gibi söylenir, bazıları dramatize edilirdi. Bu şekilde duyguları canlanan dinleyiciler, dinledikleri hikâyelerle ağlayıp onlarla gülerdi. Bu, eskiden erkeklerle kadınların –tabii peçeyle sıkı sıkı örtünmüş olarak– birlikte katıldığı tek toplumsal olaydı.

Birçok Doğu hikâyesinde kahraman prototipi “Hoca”dır. Genellikle eşeğiyle ülkeyi dolaşan halk vaizidir. Nasreddin Hoca gibi. Bazı çok ilginç gezici vaizler fıkraları, ironi duyguları ve sakar davranışlarıyla halkın ilgi ve dikkatini topladığı için, hoca, Doğu folkloründe popüler bir figür haline gelmiştir. İyi davranış örneği olmadığı, terbiye ve nezaket kurallarına uymadığı için açıkça söylenemeyen birçok şey hocanın ağzından söylenir veya hocanın merkezi rol oynadığı hikâyelerde ortaya çıkar. Doğulular için hocanın, Ortaçağ Avrupasının krallık toplumlarındaki saray dalkavuşuna benzer bir işlevi vardı. Bir karikatür olarak, doğruluğu ve bilgeliği çoğunlukla abartılı bir şekilde sunar ve bunları hikâyeyle şakanın ötesine taşırdı.

Doğu ve Batı kültürleri arasındaki farklılık, fıkralarda da görülür. Batı’da fıkralar; genellikle, gülmek, eğlenmek, o anı hoşça geçirmek amacını taşıdığı halde; Doğu’da, daha çok, hisse alınacak kıssalara, lâtifeye dayanır.

Doğu hikâyeleri neşeli karakterleri, fanteziye, sezgiye ve akıldışılığa yakınlıklarıyla, modern endüstri toplumlarının akılcı ve teknolojik modelleriyle tam bir zıtlık içindedir.

Modern endüstri toplumlarının başarı yönelimleri bu hikâyelerin özüyle çelişir. Bu toplumlarda başarıya öncelik verilirken, insan ilişkilerinin kalitesi ikinci plana itilmiştir. Akıl ve zekâ, fantezi ve sezgiden daha değerlidir.

İngiltere’de yapılan bir araştırmada, insanların gülünç buldukları fıkraların ülkeler arasında önemli farklılıklar gösterdiği saptandı. İngiltere, İrlanda, Avustralya ve Yeni Zelanda halkı şu tür fıkraları tercih ediyorlar:

HASTA: Doktor, popoma çilek yapıştı.

DOKTOR: Bunun için size krema vereyim

Bu arada pek çok Avrupalı, gerçekdışı olan ya da ölüm, hastalık, evlilik gibi ciddi meselelerle dalga geçilen fıkraları seviyor:

Hastanın biri doktoruna dert yanıyor: Doktor geçenlerde Freudyen bir şey oldu. Kayınvalidemle kahvaltı yapıyordum ve “Lütfen tereyağını uzatır mısın?” diyecektim. Ancak, ağzımdan, “Seni domuz, yaşamımı mahvettin,” sözü çıktı.

Evlilikle dalga geçmek de en sevilen Amerikan esprileri arasında:

Adamın biri, arkadaşıyla golf oynarken oyunun en heyecanlı anında bir cenaze töreni görüyor. Kasketini çıkarıyor, gözlerini kapatıyor ve başını önüne eğerek dua ediyor. Arkadaşı, “Bu şimdiye kadar gördüğüm en düşünceli ve dokunaklı sahne.

Gerçekten iyi kalpli bir adamsın,” der. Arkadaşı cevap verir: “35 yıllık karımdı.”

İskoçya’da ölüm çok espri konusu oluyor:

“Dedem gibi uykumda ölmek isterim. Yolcuları gibi dehşet içinde bağırarak değil.”

Hayvanlar da sık sık fıkra konusu oluyor. İngiltere’nin bir numaralı fıkrası şöyle:

İki gelincik barda otururlar. Biri diğerini aşağılamaya başlar: “Annenle yattım!”

Diğer gelinciğin yanıtını görmek için barda bir sessizlik olur. Birinci gelincik tekrarlar: “ANNENLE YATTIM!” Diğer cevap verir: “Git başımdan baba, sen sarhoşsun.”

Amerikalılar ve Kanadalılar ise insanların aptal yerine konulduğu fıkralardan hoşlanıyor.

Hangisi daha iyi?

Batı ve Doğu'nun birbirleri hakkındaki düşünceleri sürekli bir değişim halindedir. Bugün Batı dediğimizde aklımıza insan hakları, demokrasi, refah, bilimsel, teknolojik ve ekonomik ilerilik geliyor. Doğu toplumlarında ise bunların eksik olduğunu düşünüyor ve hatta bu geriliği görüyoruz. Ancak bu görünür üstünlüğün kıyasen yeni bir tarihte ortaya çıktığını unutuyoruz.

Batı'nın dünya üzerindeki –bugün artık sarsıldığını gördüğümüz– egemenliği, unutmamak gerekir ki yalnızca birkaç asra dayanmaktadır. Hatta Batılılık ve Doğululuk kavramları bile dünya üzerindeki güç ve iktidarın coğrafi olarak yer değiştirmesiyle ilgilidir. Kuşkusuz eskiden de Doğu ve Batı vardı, ancak bu terimler ideolojik olarak bu kadar yüklü değildi.

Batı'nın ilerleyişi ve bugünkü güce kavuşması, herkesin bildiği üzere coğrafi keşiflerle başlamıştı. Coğrafi keşifler önce-
sinde Avrupa haritasını gözünüzün önüne getirin. Avrupa'nın
batısında uçsuz bucaksız bir okyanus vardı (henüz Amerika
keşfedilmemişti), doğusunda Osmanlı imparatorluğu gibi güc-
lü bir devlet vardı, Akdeniz bir Doğu gölüydü. İspanya'da
Endülüs, Kuzey Afrika'da yine bir İslam imparatorluğu vardı.
Bu kuşatılmışlığı yarma ve ekonomik yayılma ihtiyacını, bugün
Avrupa dediğimiz bölgedeki halklar ilk olarak haçlı seferleriyle
karşılama istemiştir. Haçlı seferleri aynı zamanda Avrupa
devletlerinin ilk defa ortak bir amaç uğruna bir araya gelişidir
de. Doğu'da güçlü bir üs edinme çabası olan haçlı seferleri
başarısız olunca, sonsuz bir zenginlik olarak görülen Doğu top-
raklarına ulaşmak için yeni yollar bulma arayışına girilmiştir.
Coğrafi keşifler bu şekilde başlamış ve Avrupa çıktığı toprakla-
rı işgal etmiştir.

16. asırda yazılan batılı seyahatnameler, Doğu'nun maddi
ve kültürel zenginliğine birer övgüdür. Coğrafi keşiflerle
Avrupa'ya akan zenginlik bu üstünlük durumunu çok kısa süre
içerisinde değiştirmiştir. Günümüzde Fukuyama gibi ünlü siya-
set bilimciler, Avrupa uygarlığının karşısına herhangi bir alter-
natif çıkmadığını ve çıkamayacağını, rakip gibi görünen ideo-
lojilerin ve anlayışların, Avrupa'nın insanlığa armağanı olan
insan hakları, bireysel özgürlük gibi temel kavramların üstüne
çıkamadığını dile getiriyorlar.

Günümüz Avrupa'sı uzun bir süre kendi doğal coğrafi sınırla-
rının dışında olan kültürleri topyekûn bir kategori içinde "öte-
ki" olarak görmüştür. Daha iki asır öncesine kadar Doğu'yla
ilgili herhangi bir bilimsel çalışma yapılmamış olması bunun

bir kanıttır. Yani Batı da Doğu'ya bakışında kökleşmiş önyargılara sahiptir.

Bugün hem Doğu'nun hem Batı'nın benimsediği önyargıların büyük bir kısmı "Oryantalizm" denilen bakış açısından kaynaklanır. Edward Said'e göre, oryantalizm, gerçek Doğu yerine, Doğu'yu bölüp sınıflayıp yönetmeye, Batı vicdanı için kabul edilebilir hale getirmeye çalışan bir yaklaşımdır. Bu bakış açısına göre kabaca Batı bilim ve akli temsil ederken, Doğu gizem ve erotizmi temsil eder.

Bir an için bu bakış açısının tamamıyla doğru olduğunu kabul etsek bile, aslında biri diğerine üstünlük sağlamıyor... İlla da bir seçim yapmak zorunda olsaydınız, siz hangisini seçerdiniz? Bilim ve akli mı, yoksa gizem ve erotizmi mi?

Doğulu Bütüne, Batılı Detaya Bakar

Dünya büyük bir süratle entegre oluyor. Farklı din, dil, ırk yapısından insanlar aynı projenin içinde yer alarak takım oyunu oynamak durumunda kalıyorlar.

Bu noktada kültürel farklılıklar engel oluşturmaya başlıyor. ABD'de University of Michigan tarafından gerçekleştirilen bir araştırma, Batılılar ve Doğuluların dünyayı ne denli farklı yorumladıklarını ortaya koyuyor.

Biri Çinli, diğeri Amerikalı iki gruba belirli resimler gösterilmiş ve bu resimleri nasıl algıladıkları kaydedilmiş.

Gösterilen resimler iki temel unsur üzerine kurulmuş: bir geri plan ve ortada yer alan bir cisim, örneğin, bir orman zeminine üzerine yerleştirilen bir kaplan.

Gruplardaki deneklerin tepkilerini anlamak için deneklerin göz bebeklerinin hareketini izleyen bilim adamları, iki grubun birbiriyle tümüyle zıt iki bakma biçimine sahip olduğunu gözlemlemişler.

Amerikalıların gözleri ortadaki resme odaklanırken, buna karşın Çinliler geri planı tarayarak, ortadaki görüntüyü bu çerçevenin içine oturtmaya çalışmışlar.

Araştırmayı yapan ekibe göre, bu tepkiler tamamıyla kültürel ve insanların bakma biçimleri çocukluk döneminde gelişiyor.

Anne ve babalar, çocuklarını büyütürken, onların çevreye bir an önce uyum sağlayabilmelerini istedikleri için, onlara en kısa zamanda toplum genelindeki yaygın bakış açılarını öğretmeye gayret ediyorlar.

Doğulular karmaşık sosyal yapılar içerisinde ve önceden belirlenmiş roller dahilinde bir yaşam sürüyorlar ve bu yüzden çevreye duyarlı olmak zorunda kalıyorlar.

Batılılar daha az kısıtlama olan ve bağımsızlığın vurgulandığı bir dünyada yaşadıkları için, çevrelerine daha az dikkat ediyorlar.

Bir çelişkiden nefret ediyor biri, “hayatın amacı” diyor öteki.

Japonya'daki Keio Üniversitesi'nce gerçekleştirilen deneyde, Japon ve Amerikalı iki grup alınarak, onlara iki farklı tepsi içerisinde objeler sunuldu.

Objeler, “mantardan yapılmış piramide benzeyen şekiller” olarak tanımlanmış. Tepsilerden birisinin içine mantardan yapılmış çeşitli biçimlerdeki nesneler, diğerine farklı malzemelerden yapılmış piramitler yerleştirilmiş.

Her iki gruba mantardan yapılmış kaç piramit gördükleri sorusu yöneltildiğinde ortaya çok farklı iki gözlem çıkmış.

Amerikalılar hangi malzemeden yapıldığına bakmaksızın piramide benzeyen tüm şekilleri sıralamış.

Japonlar, biçime önem vermeden yalnızca mantardan yapılmış nesneleri işaret etmişler.

Kısacası, analitik düşünen Amerikalılar dünyayı farklı biçimlerle dolu olarak algılamışlar.

Daha bütünsel, “holistik” düşünen Japonlarsa malzemeleri birlikte ve bir bütün içinde ilişkilendirmeye çalışmışlar.

Bu bakış açısına göre, Batılılar bir caddeye baktıklarında onu asfalttan yapılmış bir yol olarak tanımlarken, Japonlar aynı caddeyi yol biçiminde bir asfalt olarak görüyorlar.

Batılılar ve Doğuluların bakış açıları farklılık gösteriyor Profesör Nisbett'in araştırması, Batılıların çelişkilerden hiç hoşlanmadıklarını ortaya koyuyor.

Buna karşılık, Doğu'da büyümüş olanlar için çelişkiler

hayatın bir parçası durumunda. Doğu, nesneler ve olaylar arasındaki bağlantıyı anlayabilmek için çelişkilerden yararlanıyor.

Temelinde Aristo'nun mantık kavramı bulunan Batıysa, çelişkileri kabul edilmez unsurlar olarak niteliyor.

KONU: TEMEL OKULLAR

DOĞU FELSEFESİ

Budizm, Konfüçyusçuluk,
Hinduizm, Yoga, İslam, Taoizm,
Zen

BATI FELSEFESİ

Hristiyanlık, Rasyonel, Bilimsel,
Mantık okulları

KONU: TEMEL İLKELER

1. Kozmolojik birlik
2. Hayat, bizi çevreleyen gerçekliğin ötesindeki sonsuz gerçekliğe doğru giden bir gezidir.
3. Sonsuz tekrar algısına dayanan, evrenin dairesel yorumlanması
4. İç dünyaya bağlılık
5. Yanlış "Ben"den kurtuluş ve gerçek "Ben"i buluş
6. Davranışçı ahlak

1. Kişinin kendisini İlahi'nin bir parçası olarak hissetmesi
2. Hayat, hizmettir (Tanrı'ya, paraya, işe, vs.)
3. Her şeyin bir başlangıcı ve bir sonu olduğunu savunan Hristiyan felsefesine dayanan, evrenin ve hayatın doğrusal yorumlanması
4. Dış dünyaya bağlılık
5. Hedefe kendini adama (başarı, mutluluk vs.)

KONU: "BEN" KAVRAMI

Evrensel hakikatin sonsuz gerçekliği: yanlış "Ben"den kurtularak ve gerçek "Ben"i keşfederek kişinin kendini özgürleştirmesi

"Ben" şimdi ve buradadır. Her insanoğlunun içindeki gerçek "Ben", görünür hale gelmesi gereken İlahi'nin bir parçasıdır. Gerçek "Ben", verilidir ve tanımlanabilir olmak zorunda değildir.

KONU: DİN İLE İLİŞKİLER

Bütünleşme

Zıtlık

KONU: MUTLAK HAKİKAT ARAYIŞI

- Sistemik yaklaşım – evrendeki tüm olaylar, birbirine bağlıdır
- Kendini içinde aramak – derin düşünme ve doğru yaşama yoluyla

"Gerçek ululuğu görmeden yüz yaşına kadar yaşamasına rağmen; gerçek ululuğu gören bir kişinin bir tek günü bile gerçekten çok daha iyidir." – Buda

- Bireysel olaylara ve kişinin rolüne daha fazla odaklanma
- Araştırma ve analiz yoluyla kendini dışarıda arama

"Hayatta kalan hakikat basitçe, inanması en hoş olan yalandır."
– H.L.Mencken

KONU: HAKİKAT ARAYIŞI ve TEMEL ARAŞTIRMA

Hakikat verilidir, ispatlanmasına gerek yoktur. Esaslı araştırmanın felsefik temeli ve kültürü daha zayıftır.

Hakikatin ispatlanması gerekir. Esaslı araştırmanın felsefik temeli ve kültürü daha güçlüdür.

KONU: GELECEK

Gelecek, kişinin bugünkü işiyle, bugün yaptıklarıyla belirlenir. "Gelecektekenden haber almak istiyorsan, geçmişini çalış." – Konfüçyus

Gelecek, bilinemez. Bir kişinin kaderi, Tanrı tarafından belirlenir ve kişinin bugün yaptıklarına çok az bağlıdır. "Geçmişe bakarak geleceği asla planlayamazsın." – Edmund Burke

KONU: İNANÇLAR VE DEĞERLER

Gerçek anahtar içindedir. Değerli olan, insanoğlunun iç dünyası, onu kontrol eden ve geliştiren doğal yeteneğidir. Önündeki yol, kişisel gelişime giden yoldur (içeride müdahale). "Üstün insan, neyin doğru olduğunu bilir; bayağı insan, neyin satacağını bilir." – Konfüçyus
"Arzularınızın peşine takılarak, yalnızca dış yüzle karşılaşsınız" – Lao Tzu

Ana değerler, farklı yollarla ama nadir olarak kişinin içerideki gücünün geliştirilmesiyle erişilebilen başarı ve mutluluktur. Başarı ve mutluluk kıstaslarının çoğunluğu, dışarıdadır (para, kader, popülerlik, vs.). Önündeki yol, aktif dış hayata müdahil olarak gerçekleşir. "Mutluluk, erdemli hareketlerde yatar ve mükemmel mutluluk ise, en iyi harekettir yani düşünceye dalmaktır." – Aristotile

KONU: BİREYSELÇİLİK / ORTAKLAŞACILIK

Bir insan, evrenin ve toplumun bölünmemiş bir parçasıdır. İnsanlar, temelde birbirine bağlıdır ve tüm diğerlerine karşı sorumluluğu ciddi bir meseledir. Ortaklaşacılık, daha güçlüdür.

Bir insanın bireysel bir doğası vardır; evrenin ve toplumun bağımsız bir parçasıdır. Bireyselcilik daha güçlüdür.

KONU: İLERLEME / EVRİM

Dairesel gelişim, böylece ilerlemenin sınırları yoktur ve nihai bir hedeftir.

Doğrusal gelişim, böylece ilerlemenin bir hedefi vardır. Hedefe erişildiğinde gelişim durur.

KONU: RADİKAL YENİLİK / DEVRİM

Statükonun temelleri sorgulanmamalıdır. Radikal değişimleri göz önünde bulundurma ve tanıtmak kültürü, daha zayıftır.

Statükonun temelleri sorgulanabilir ve sıklıkla da sorgulanmalıdır. Radikal değişimleri göz önünde bulundurma ve tanıtmak kültürü, daha güçlüdür.

KONU: TUTKU ve GİRİŞİMCİLİK

Yaratıcı girişimcilik ve maceracılık, kişinin tutkularını kontrol altına alma alışkanlığı ile bastırılır.

"Arzular, acının sebebidir. Eğer tüm insanlığın tutkusunun üzerinde yatan arzu yok edilebilirse, o zaman tutku ölüp gidecektir ve tüm insanların acıları sonlanacaktır." – Buda

"Kibir gerçekte, kişi kendi tutkularını kontrol altına alamamışsa, tüm evreni ele geçirse bile boş bir gururdur." – Sri Aurobindo

KONU: BAŞARI ve KAZANMA

Kazanmak, senin içindedir.

"Bir savaşta bin adamı bin kez yenmesi gerekmesine rağmen, gerçekte kendisini yenen adam en soylu muzafferdir." – Buda

"Başkalarını yenen adam güçlüdür; kendisini yenen adam yücedir."

– Lao Tzu

Girişimcilik ruhu, duygusal olarak cesaretlenebilir.

"Hiçbir şey akli başında adamlar tarafından başarılmamıştır." – J Fred Bucy of Texas Instruments

"Müthiş hiçbir şey heyecan olmaksızın başarılamazdı... Her zaman yapmaktan korktuğun şeyi yap... Patikanın seni götürebileceği yere gitme, onun yerine patikanın olmadığı taraftan git ve bir iz bırak." – Ralph Waldo Emerson

"Başarmak istiyorsan, yeni yollar bulmalı ve sıkıcı olanlarından kaçınmalısın" – John Rockefeller

Kazanmak, senin dışındadır.

"Karaçi'de adın söylenmedikçe bir yıldız değilsin."

– Roger Moore

"Hayatta zorlukların üstesinden gelmekten, başarının bir durağından diğerine geçmekten, yeni dilekler tutmaktan ve onların gerçekleştiğini görmekten daha

"Üç Ordular, komutanlarından yoksun olabilirler, ama sıradan adam bile amacından yoksun olamaz."

— Konfüçyus

büyük bir zevk yoktur."

— Samuel Johnson

"Sorun, istemediğimiz şeylerin zor oluşunda değil; sorun, zor olanları istemeyişimizde yatmaktadır."

KONU: UYGULAMA

Ruhani ve misyoner yaklaşım.

"Herhangi bir mülkiyet duygusu olmaksızın yaratmak ve geliştirmek, herhangi bir beklenti ve kontrol olmaksızın çalışmak ve rehberlik etmek, en iyi özelliştir."

— Lao Tzu

"Kendini özgürleştirmeyi ve nirvanayı başarmak için, herhangi bir ödül beklemeksizin görevlerinizi yerine getirmenizi gerektirir." — Vedanta, Hinduizm

"Eylem, eylemsizlikle başanılır, sonuç ise "Ben-sizlikle" gelir."

— Zen

Pragmatik ve duygusal yaklaşım.

"En yüksek başarı, iş ile oyun arasındaki çizginin bulanıklaşmasıdır." — Arnold Toynbee

"Çünkü çoğumuz hayatımızı sıradan görevler yaparak geçiririz, en önemli şey bu görevleri olağanüstü derecede iyi yapmaktır." —

Henry David Thoreau

"Planlamaya harcadığınız her dakika, uygulamada 10 dakikanızı kurtaracaktır."

— Brian Tracy

KONU: HEDEFLER ve BAŞARININ ANAHTARI

Ruhani

Erdemli yaşam ve görevlerinizi yerine getirmeye bağlılık.

– Konfüçyusçuluk

"Eğer her şeyi istiyorsan, o zaman her şeyi bırak." – Lao Tzu

"Yapabileceğini düşünen kişi yapabilir."

–Buda

Maddecî

"Hayatta başarının ve sonrasında para kazanmanın sırrı, işinizden zevk almaktır. Eğer bunu yaparsanız, hiçbir şey zor iş değildir – kaç saat bu işe harcadığınız önemli değildir."

– Sir Billy Butlin

"Başarı, eski bir formüldür –beceri, fren ve cesaret."

– Charles Luckman

"Heyecanı ateşlemek, dayanıklılık ve süreklilik, başarıyı sıklıkla gerçekleştiren özelliklerdir."

– Dale Carnegie

KONU: YAŞAYAN İLKELER

Erdem

"Sahip olduğunla tatmin ol ve ondan keyif al. Her şeye sahip olduğunu ve hiçbir eksiğin olmadığını bildiğinde, o zaman tüm dünya senin olacaktır."

– Lao Tzu

"Düşünce kendisini sözle ortaya koyar; söz kendisini davranış

Ahlak

"Kötü iş yapmaktan sakının; bunun herkes için en güçlü nedeni, çocuklarımız kötü davranışlarımızı kopyalamasınlar diyedir; hepimiz, basit ve ahlaki bozuk olanı taklit etmeye meyilliyizdir."

– Juvenal

"Tüm bu dünyada, doğru yaşa-

olarak ortaya koyar; davranış alışkanlığı doğru gelişir ve alışkanlık karakteri pekiştirir. O nedenle düşünceni ve onun şekillerini dikkatlice izle ve onun tüm varlıklara ilgiden doğan aşktan fıskırmasına izin ver."

— Buda

KONU: DUYGULARI KONTROL EDEBİLMEK

Meditasyon Yoluyla

"Bir insan, aklını duygularından ayırabilir ve onları kontrol edebilir."

— Taoizm

madan koparılacak gerçek bir mükemmellik yoktur."

— David Starr Jordan

Analiz Yoluyla

"Eğer doğalarını anlayabilirsem, tutkularımı ve duygularımı kontrol edebilirim."

— Spinoza

KONU: LİDERLİK

Ruhani; insanların arkasından yürür; sükût altındır.

"İnsanlara rehberlik etmek için, lider kendisini onların arkasına koymalıdır. Böylece ileri gittiğinde bir acı hissetmez."

— Lao Tzu

Aktif; insanların önünden yürür; konuşma altındır.

"Liderlik, ön sırada yapılıır. Asla başkalarından, zor bir durumda sizin yapmaya gönüllü olmayacağınız bir şeyi yapmalarını istemeyin.."

— Xenophon

“Kadınlar ve Erkekler bu kitapta birbirlerinin
şifrelerini öğrenecekler ve
öğrenirken de çok eğlenecekler.”

Al Nalt, Lades Kemigt,

CHARLES PANATI

Tahtaya Vur, Şeytan

Kulağına Kurgun, Çob Yaşa,

Kırık Ayna, 13 Sayısı, Yazı Tura, Seni Leylekler

Getirdi Yavrum,

Esmerken Ağzını Kapa, Nazar, Mendiren Altından Yürüme,

Yüzük Parmağı, Düğün Pastası, Balaya, Düğün

Marşı, Beyaz Gelinlik ile Duvalı,

Boşanma, Doğum Günü Pastası ve Mumlar,

Mutlu Yıllar

Sana, Hale, Amin,

Tokalaşma, Sevgililer Günü, Paskalya,

Nisan 1, Anneler Günü, Cadılar

Bayramı, Noel Baba, Çatal-Kaşık, Sofra

Sobbeti, Bulaşık Makinesi, Teflon Kap Kacak, Kıbrıl,

Geleneklerin, Batıl İnançların ve Günlük Objelerin İlginç Hikâyeleri

SIRADAN ŞEYLERİN SIRA DIŞI KÖKLERİ

Alüminyum Folyo, Termos, Tost Makinesi,

Düdüklü Tencere, Kalorifer, Mum, Gaz Lambası,

Elektrik Süpürgesi, Ütü,

Çamaşır Makinesi, Dikiş Makinesi,

Deterjan, Çamaşır Suyu,

"Olağanüstü bir kitap; her sayfada en az bir kez şaşıracaksınız..." Isaac Asimov

Cam Pencere, Lastik Hortum, Tuvalet Kağıdı, Diş Fırçası,

Diş Macunu, Talamı Dişler, Tıraş Bıçağı, Sabun,

Allık, Krem, Ayna,

Saç Boyası, Peruk, Kolonya, Vazelin, Yara

Bandi, Vick's, Deodorant,

Amerika'da 300.000'den Fazla Satan Kitap

Pastil, Güneş Kremi, Müshil, Uyarıcılar, Aspirin,

Şaşırtıcı Gerçekler ve Yanıtıcı Efsaneler

FIRTINALI

Kel Erkekler Cinsel
Yönden Daha mı Güçlüdür?

HAVADA

Esnemek Bulaşıcı mıdır?

DUŞ

Alkol Beyin Hücrelerini Öldürür mü?

ALMA

Hipnozla Sigara Bırakılır mı?

ANAHAD O'CONNOR

